

Bryssel, 20. marraskuuta 2018
(OR. en)

14039/18

Toimielinten välinen asia:
2017/0063 (COD)

CODEC 1935
RC 28
JUSTCIV 267
IA 364
PE 158

ILMOITUS

Lähettäjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Asia:	Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten täytäntöönpanovalmiuksien parantamiseksi ja sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi – Euroopan parlamentin ensimmäisen käsittelyn tulokset (Strasbourg, 12.–15. marraskuuta 2018)

I JOHDANTO

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 294 artiklan määräysten sekä yhteispäätösmenettelyyn sovellettavia käytännön menettelytapoja koskevan yhteisen julistuksen¹ mukaisesti neuvosto, Euroopan parlamentti ja komissio ovat olleet useita kertoja epävirallisesti yhteydessä toisiinsa, jotta tästä asiasta päästäisiin sopimukseen ensimmäisessä käsittelyssä ja vältettäisiin näin tarve toiseen käsittelyyn ja sovittelumenettelyyn.

¹ EUVL C 145, 30.6.2007, s. 5.

Esittelijä Andreas SCHWAB (EPP, DE) esitti tässä yhteydessä talous- ja raha-asioiden valiokunnan puolesta direktiiviehdotukseen kompromissitarkistuksen (tarkistus 2). Tästä tarkistuksesta oli sovittu edellä mainitussa epävirallisessa yhteydenpidossa.

II ÄÄNESTYS

Täysistunnon äänestyksessä 14. marraskuuta 2018 hyväksyttiin direktiiviehdotusta koskeva kompromissitarkistus (tarkistus 2). Näin tarkistettu komission ehdotus muodostaa Euroopan parlamentin ensimmäisen käsittelyn kannan, joka on liitteenä olevassa parlamentin lainsäädäntöpäätöslauselmassa². Täysistunnossa hyväksyttiin myös komission lausuma (tarkistus 3).

Euroopan parlamentin kanta vastaa sitä, mitä toimielinten kesken oli aiemmin sovittu. Neuvoston pitäisi näin ollen voida hyväksyä Euroopan parlamentin kanta.

Säädös annettaisiin sitten Euroopan parlamentin kantaa vastaavassa muodossa.

² Lainsäädäntöpäätöslauselmassa olevaan parlamentin kannan versioon on merkitty komission ehdotukseen tehdyistä tarkistuksista johtuvat muutokset. Komission tekstiin tehdyt lisäykset on *lihavoitu ja kursivoitu*. Poistettu teksti on osoitettu merkillä "■".

Kilpailuviranomaisten täytäntöönpanovalmiuksien parantaminen ja sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan varmistaminen *I**

Euroopan parlamentin lainsäädäntöpäätöslauselma 14. marraskuuta 2018 ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten täytäntöönpanovalmiuksien parantamiseksi ja sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi (COM(2017)0142 – C8-0119/2017 – 2017/0063(COD))

(Tavallinen lainsäätämisyjärjestys: ensimmäinen käsittely)

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon komission ehdotuksen Euroopan parlamentille ja neuvostolle (COM(2017)0142),
 - ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 294 artiklan 2 kohdan sekä 103 ja 114 artiklan, joiden mukaisesti komissio on antanut ehdotuksen Euroopan parlamentille (C8-0119/2017),
 - ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 294 artiklan 3 kohdan,
 - ottaa huomioon asiasta vastaavan valiokunnan työjärjestyksen 69 f artiklan 4 kohdan mukaisesti hyväksymän alustavan sopimuksen sekä neuvoston edustajan 20. kesäkuuta 2018 päivätyllä kirjeellä antaman sitoumuksen hyväksyä Euroopan parlamentin kanta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 294 artiklan 4 kohdan mukaisesti,
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 59 artiklan,
 - ottaa huomioon talous- ja raha-asioiden valiokunnan mietinnön sekä sisämarkkina- ja kuluttajansuojavaliokunnan lausunnon (A8-0057/2018),
1. vahvistaa jäljempänä esitetyn ensimmäisen käsittelyn kannan;
 2. panee merkille tämän päätöslauselman liitteenä olevan komission lausuman;
 3. pyytää komissiota antamaan asian uudelleen Euroopan parlamentin käsiteltäväksi, jos se korvaa ehdotuksensa, muuttaa sitä huomattavasti tai aikoo muuttaa sitä huomattavasti;
 4. kehottaa puhemiestä välittämään parlamentin kannan neuvostolle ja komissiolle sekä kansallisille parlamenteille.

**Euroopan parlamentin kanta, vahvistettu ensimmäisessä käsittelyssä 14. marraskuuta 2018,
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/... antamiseksi jäsenvaltioiden
kilpailuviranomaisten täytäntöönpanovalmiuksien parantamiseksi ja sisämarkkinoiden
moitteettoman toiminnan varmistamiseksi**

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 103 ja 114 artiklan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen kun esitys lainsäätämisyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon³,

noudattavat tavallista lainsäätämisyksitystä⁴,

³ EUVL C 345, 13.10.2017, s. 70.

⁴ Euroopan parlamentin kanta, vahvistettu 14. marraskuuta 2018.

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 101 ja 102 artiklassa on kyse oikeusjärjestyksen perusteista, ja niitä olisi sovellettava tehokkaasti kaikkialla unionissa sen varmistamiseksi, että kilpailu sisämarkkinoilla ei vääristy. SEUT 101 ja 102 artiklan tehokas täytäntöönpano on välttämätöntä, jotta voidaan varmistaa unionissa sellaiset oikeudenmukaisemmat ja avoimemmat kilpailuun perustuvat markkinat, joilla yritykset kilpailevat enemmän omilla ansioillaan ja ilman yritysten luomia esteitä markkinoille pääsyyllä, jolloin yritykset voivat luoda vaurautta ja työpaikkoja. Se suojelee kuluttajia **ja sisämarkkinoilla toimivia yrityksiä** liiketoimintatavoilta, jotka pitävät tavaroiden ja palvelujen hinnat keinotekoisena korkeina, ja lisää näiden kuluttajien ja yritysten saatavilla olevaa innovatiivisten tavaroiden ja palvelujen valikoimaa.
- (2) SEUT 101 ja 102 artiklan julkisoikeudellisesta täytäntöönpanosta huolehtivat jäsenvaltioiden kansalliset kilpailuviranomaiset rinnakkain komission kanssa neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 mukaisesti⁵. Kansalliset kilpailuviranomaiset ja komissio muodostavat yhdessä unionin kilpailusääntöjä tiiviissä yhteistyössä soveltavien viranomaisten verkoston, jäljempänä 'Euroopan kilpailuviranomaisten verkosto'.

⁵ Neuvoston asetukset (EY) N:o 1/2003, annettu 16 päivänä joulukuuta 2002, perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta (EYVL L 1, 4.1.2003, s. 1).

- (3) Asetuksen (EY) N:o 1/2003 3 artiklan 1 kohdassa velvoitetaan kansalliset kilpailuviranomaiset ja tuomioistuimet soveltamaan SEUT 101 ja 102 artiklaa sopimuksiin, yritysten yhteenliittymien päätöksiin, yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin tai määräävän aseman väärinkäyttöön, jotka voivat vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Käytännössä useimmat kansalliset kilpailuviranomaiset soveltavat kansallista kilpailuoikeutta ■ rinnakkain SEUT 101 ja 102 artiklan kanssa. Sen vuoksi tämä direktiivi, jonka tavoitteena on varmistaa, että kansallisilla kilpailuviranomaisilla on sellaiset riippumattomuuden takeet, resurssit ja täytäntöönpano- ja sakotusvaltuudet, joita ne tarvitsevat voidakseen soveltaa tehokkaasti SEUT 101 ja 102 artiklaa, vaikuttaa väistämättä kansallisten kilpailuviranomaisten samanaikaisesti soveltamaan kansalliseen kilpailuoikeuteen ■ . ***Lisäksi se, että kansalliset kilpailuviranomaiset soveltavat kansallista kilpailuoikeutta sopimuksiin, yritysten yhteenliittymien päätöksiin tai yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, jotka saattavat vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, ei saisi johtaa erilaiseen lopputulokseen kuin se, johon kansalliset kilpailuviranomaiset päätyvät unionin oikeuden nojalla asetuksen (EY) N:o 1/2003 3 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Tällaisissa tapauksissa, joissa sovelletaan rinnakkain kansallista kilpailuoikeutta ja unionin oikeutta, on sen vuoksi keskeistä, että kansallisilla kilpailuviranomaisilla on samanlaiset riippumattomuuden takeet, resurssit ja täytäntöönpano- ja sakotusvaltuudet, joita tarvitaan sen varmistamiseksi, että ei päädytä erilaiseen lopputulokseen.***

- (4) Lisäksi sen, että kansallisille kilpailuviranomaisille annetaan valtuudet saada kaikki tutkimuksen kohteena olevaan yritykseen liittyvät tiedot, myös digitaalisessa muodossa, riippumatta välineestä, jolle ne on tallennettu, vaikuttaisi myös kansallisten kilpailuviranomaisten valtuuksien laajuuteen silloin, kun ne menettelyn varhaisessa vaiheessa toteuttavat tarvittavia tutkintatoimia kansallisen kilpailuoikeuden ■ perusteella soveltaen sitä rinnakkain SEUT 101 ja 102 artiklan kanssa. Laajuudeltaan erilaisten tarkastusvaltuuksien antaminen kansallisille kilpailuviranomaisille sen mukaan, soveltavatko ne lopulta pelkästään kansallista kilpailuoikeutta ■ vai samanaikaisesti myös SEUT 101 ja 102 artiklaa, häittäisi kilpailuoikeuden tehokasta täytäntöönpanoa sisämarkkinoilla. Sen vuoksi direktiivin soveltamisalan olisi katettava SEUT 101 ja 102 artiklan itsenäisen soveltamisen lisäksi kansallisen kilpailuoikeuden rinnakkainen soveltaminen samassa asiassa. Leniency-lausuntojen ja sovintoehdotusten suojelun osalta tämän direktiivin olisi katettava myös kansallisen kilpailuoikeuden itsenäinen soveltaminen.

- (5) Kansallisen lainsäädännön vuoksi monilla kansallisilla kilpailuviranomaisilla ei ole tarvittavia riippumattomuuden takeita, resursseja eikä täytäntöönpano- ja sakotusvaltuuksia, joiden avulla ne voisivat panna unionin kilpailusäännöt tehokkaasti täytäntöön. Tämä heikentää niiden mahdollisuutta soveltaa tehokkaasti SEUT 101 ja 102 artiklaa ja kansallista kilpailuoikeutta ■ rinnakkain SEUT 101 ja 102 artiklan kanssa. Esimerkiksi monilla kansallisilla kilpailuviranomaisilla ei ole kansallisen oikeuden nojalla tehokkaita välineitä löytää todisteita SEUT 101 ja 102 artiklan rikkomisesta tai sakottaa lakia rikkovia yrityksiä tai niillä ei ole **riittäviä henkilöresursseja ja taloudellisia** resursseja **eikä toiminnallista riippumattomuutta** SEUT 101 ja 102 artiklan soveltamiseksi tehokkaasti. Tämä saattaa estää niitä ryhtymästä ollenkaan toimiin tai rajoittaa niiden täytäntöönpanotoimia. Koska monilta kansallisilta kilpailuviranomaisilta puuttuvat riippumattomuuden takeet, resurssit ja täytäntöönpano- ja sakotusvaltuudet, joiden avulla ne voisivat panna SEUT 101 ja 102 artiklan tehokkaasti täytäntöön, menettelyn tulos voi vaihdella kilpailunvastaisiin toimintatapoihin syyllistyneiden yritysten osalta paljon riippuen siitä, missä jäsenvaltioissa ne harjoittavat toimintaa. On mahdollista, että niihin ei kohdisteta minkäänlaista täytäntöönpanotoimenpidettä SEUT 101 tai 102 artiklan nojalla tai niihin kohdistuva täytäntöönpano voi olla tehotonta. Esimerkiksi joissakin jäsenvaltioissa yritykset voivat välttyä sakkovastuusta yksinkertaisesti toteuttamalla uudelleenjärjestelyjä.

- (6) SEUT 101 ja 102 artiklan ■ epätasainen täytäntöönpano riippumatta siitä, sovelletaanko kyseisiä artikloja itsenäisesti vai rinnakkain kansallisen kilpailuoikeuden kanssa, johtaa siihen, että menetetään mahdollisuuksia poistaa markkinoille pääsyn esteitä ja luoda koko ■ unionin alueelle *oikeudenmukaisemmat* kilpailuun perustuvat markkinat, joilla yritykset kilpailevat omilla ansioillaan. Yritykset ja kuluttajat kärsivät erityisesti niissä jäsenvaltioissa, joissa kansallisten kilpailuviranomaisten täytäntöönpanovalmiudet ovat heikot. Yritykset eivät voi kilpailla omilla ansioillaan, jos kilpailunvastaisille toimintatavoille on turvasatamia, esimerkiksi siksi, että todisteita kilpailunvastaisista toimintatavoista ei voida kerätä tai yritykset voivat välttyä sakkovastuusta. Tästä syystä yrityksillä ei ole kannustinta tulla näille markkinoille, käyttää sijoittautumisoikeuttaan ja tarjota tavaroita ja palveluja kyseisillä markkinoilla. Kuluttajat niissä jäsenvaltioissa, joissa kilpailuoikeuden täytäntöönpano on vähäisempää, eivät saa tehokkaan täytäntöönpanon tuomia hyötyjä. SEUT 101 ja 102 artiklan ■ epätasainen täytäntöönpano *unionissa* riippumatta siitä, sovelletaanko kyseisiä artikloja itsenäisesti vai rinnakkain kansallisen kilpailuoikeuden kanssa, vääristää näin ollen kilpailua sisämarkkinoilla ja heikentää niiden moitteetonta toimintaa.

- (7) Kansallisten kilpailuviranomaisten välineissä ja takeissa olevat puutteet ja rajoitukset heikentävät SEUT 101 ja 102 artiklan täytäntöönpanoa varten perustettua rinnakkaisen toimivallan järjestelmää, joka on suunniteltu toimimaan yhtenäisenä kokonaisuutena Euroopan kilpailuviranomaisten verkostossa tehtävän tiiviin yhteistyön pohjalta. Tämän järjestelmän edellytyksenä on, että viranomaiset voivat luottaa toisiinsa siinä, että ne toteuttavat tutkintatoimenpiteitä toistensa puolesta, **jotta voidaan tehostaa jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä ja keskinäistä avunantoa**. Järjestelmä ei kuitenkaan toimi hyvin, koska kaikilla kansallisilla kilpailuviranomaisilla ei vielä ole riittäviä tutkintavälineitä. Muissa keskeisissä kysymyksissä kansalliset kilpailuviranomaiset eivät pysty antamaan toisilleen keskinäistä apua. Esimerkiksi useimmissa jäsenvaltioissa rajat ylittävää toimintaa harjoittavat yritykset pystyvät välttämään sakkojen maksamisen yksinkertaisesti siten, ettei niillä ole laillista toimipaikkaa joillakin sellaisten jäsenvaltioiden alueilla, joissa ne harjoittavat toimintaa. Tämä vähentää kannustimia noudattaa SEUT 101 ja 102 artiklaa. Tästä seurauksena oleva tehoton täytäntöönpano vääristää kilpailua sääntöjä noudattavien yritysten osalta ja heikentää kuluttajien luottamusta sisämarkkinoihin, erityisesti digitaalisessa ympäristössä.

- (8) Jotta voidaan varmistaa unionissa aidosti yhteinen kilpailusääntöjen täytäntöönpanoalue, joka tarjoaa tasapuolisemmat toimintaedellytykset sisämarkkinoilla toimiville yrityksille ja vähentää kuluttajien epätasa-arvoisuutta, on tarpeen säätää riippumattomuuden *perustakeista, riittävästä taloudellisista resursseista, henkilöresursseista ja teknisistä ja teknologisista resursseista* sekä *vähimmäistason* täytäntöönpano- ja sakotusvaltuuksista SEUT 101 ja 102 artiklan soveltamiseksi ja kansallisen kilpailuoikeuden soveltamiseksi ■ rinnakkain näiden artiklojen kanssa, jotta *kansalliset hallinnolliset kilpailuviranomaiset* voivat olla täysin tehokkaita.
- (9) Tämän direktiivin oikeusperustaksi on syytä ottaa sekä SEUT 103 että 114 artikla. Tämä johtuu siitä, että tämä direktiivi ei kata pelkästään SEUT 101 ja 102 artiklan soveltamista ja kansallisen kilpailuoikeuden ■ rinnakkaista soveltamista näiden artiklojen kanssa, vaan se kattaa myös kansallisten kilpailuviranomaisten SEUT 101 ja 102 artiklan soveltamiseksi tarvitsemissa välineissä ja takeissa olevat puutteet ja rajoitukset, koska tällaiset puutteet ja rajoitukset vaikuttavat kielteisesti sekä kilpailuun että sisämarkkinoiden moitteettomaan toimintaan.

- (10) **Perustakeiden** käyttöön ottaminen sen varmistamiseksi, että kansalliset kilpailuviranomaiset soveltavat SEUT 101 ja 102 artiklaa **yhtenäisesti ja** tehokkaasti, ei saisi rajoittaa jäsenvaltioiden mahdollisuutta pitää voimassa tai ottaa käyttöön laajempia **kansallisten hallinnollisten kilpailuviranomaisten** riippumattomuuden takeita ja resursseja sekä yksityiskohtaisempia sääntöjä **kansallisten kilpailuviranomaisten** täytäntöönpano- ja sakotusvaltuuksista. Jäsenvaltioiden olisi etenkin voitava antaa kansallisille kilpailuviranomaisille lisävaltuuksia niiden olennaisten valtuuksien lisäksi, joista säädetään tässä direktiivissä, lisätäkseen kilpailuviranomaisten tehokkuutta entisestään, **kuten valtuudet määrätä sakkoja luonnollisille henkilöille tai poikkeuksellisesti valtuudet toteuttaa tarkastuksia tarkastuksen kohteena olevien suostumuksella.**

- (11) Sitä vastoin tarvitaan yksityiskohtaisia sääntöjä leniency myöntämisehdoista salaisten kartellien tapauksessa. Yritykset paljastavat salaisia kartelleja, joihin ne ovat osallistuneet, vain jos niillä on riittävä oikeusvarmuus siitä, että ne saavat vapautuksen sakoista. Jäsenvaltioiden leniency-ohjelmien väliset tuntuvat erot johtavat oikeudelliseen epävarmuuteen mahdollisten leniency hakijoiden kannalta. Tämä saattaa vähentää niiden kannustimia leniency hakemiseen. Jos jäsenvaltiot voisivat ottaa käyttöön tai soveltaa ***selkeämpiä ja yhdenmukaistettuja*** leniency-sääntöjä tämän direktiivin soveltamisalalla, tämä ***edistäisi*** tavoitetta säilyttää hakijoiden kannustimet salaisten kartellien paljastamiseen, jotta kilpailusääntöjen täytäntöönpano olisi unionissa mahdollisimman tehokasta, ja lisäksi ***takaisi*** sisämarkkinoilla toimivien yritysten tasapuoliset toimintaedellytykset. Tämä ei saisi estää jäsenvaltioita soveltamasta leniency-ohjelmia, jotka kattavat salaisten kartellien lisäksi myös muut SEUT 101 artiklan ja vastaavien ***kansallisen kilpailuoikeuden*** säännösten rikkomiset, ***tai hyväksymästä luonnollisten henkilöiden omissa nimissään esittämiä leniency-hakemuksia. Tämä direktiivi ei myöskään saisi vaikuttaa leniency-ohjelmiin, joissa säädetään yksinomaan seuraamuksista vapauttamisesta SEUT 101 artiklan täytäntöönpanoa koskevissa rikosoikeudellisissa oikeudenkäyntimenettelyissä.***

- (12) Tätä direktiiviä ei pitäisi soveltaa kansallisiin lakeihin siltä osin kuin niissä säädetään rikosoikeudellisten seuraamusten määräämisestä luonnollisille henkilöille, lukuun ottamatta sääntöjä, jotka koskevat leniency-ohjelmien vuorovaikutusta luonnollisille henkilöille määrättävien seuraamusten kanssa. *Sitä ei pitäisi soveltaa myöskään kansallisiin lakeihin, joissa säädetään hallinnollisten seuraamusten määräämisestä luonnollisille henkilöille, jotka eivät toimi markkinoilla riippumattomina taloudellisina toimijoina.*
- (13) *Asetuksen (EY) N:o 1/2003 35 artiklan nojalla jäsenvaltiot voivat antaa SEUT 101 ja 102 artiklan täytäntöönpanon tehtäväksi yksinomaan hallinnolliselle viranomaiselle, kuten on laita useimmilla lainkäyttöalueilla, tai ne voivat antaa tämän tehtäväksi sekä oikeus- että hallintoviranomaisille. Jälkimmäisessä tapauksessa hallintoviranomainen on ainakin ensisijaisesti vastuussa tutkinnan suorittamisesta, kun taas oikeusviranomaiselle annetaan tavallisesti valtuudet tehdä päätöksiä sakkojen määräämisestä ja sillä voi olla valtuudet tehdä muitakin päätöksiä, kuten SEUT 101 ja 102 artiklan rikkomisen toteaminen.*

- (14) Kansallisille kilpailuviranomaisille *tämän direktiivin nojalla* annettujen valtuuksien, *tutkintavaltuudet mukiaan lukien*, käyttöön olisi sovellettava asianmukaisia suojakeinoja, joissa noudatetaan vähintään *unionin* oikeuden ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan yleisiä periaatteita *Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti, erityisesti kun on kyse menettelyistä, jotka voivat johtaa seuraamusten määräämiseen*. Näitä suojakeinoja ovat muun muassa oikeus hyvään hallintoon ja yritysten puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen, jossa olennainen osa on oikeus tulla kuulluksi. Kansallisten kilpailuviranomaisten olisi erityisesti annettava tutkinnan kohteena oleville osapuolille tiedoksi niitä vastaan SEUT 101 tai 102 artiklan nojalla esitetyt alustavat väitteet *väitetiedoksiannon tai vastaavan toimenpiteen muodossa*, ennen kuin ne tekevät päätöksen *rikkomisen toteamisesta*, ja kyseisillä osapuolilla olisi oltava tilaisuus ilmaista tehokkaasti kantansa näistä väitteistä ennen tällaisen päätöksen tekemistä. Osapuolilla, joille on annettu tiedoksi SEUT 101 tai 102 artiklan väitettyä rikkomista koskevat alustavat väitteet, olisi oltava oikeus tutustua kansallisten kilpailuviranomaisten asiaankuuluvaan asiakirja-aineistoon voidakseen käyttää tosiasiallisesti puolustautumisoikeuksiaan.

Asiakirja-aineistoon tutustumista koskevassa oikeudessa olisi otettava huomioon yritysten oikeutetut edut sen suhteen, ettei niiden liikesalaisuuksia paljasteta, eikä kyseisen oikeuden pitäisi ulottua luottamuksellisiin tietoihin ja kansallisten kilpailuviranomaisten ja komission sisäisiin asiakirjoihin eikä niiden väliseen kirjeenvaihtoon. Lisäksi niillä **vastaanottajilla**, joille kansallisten kilpailuviranomaisten päätökset osoitetaan, **erityisesti päätökset, joissa todetaan** SEUT 101 tai 102 artiklan **rikkominen ja määrätään korjaustoimenpiteitä tai sakkoja**, olisi oltava oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin tuomioistuimessa Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklan mukaisesti. Tällaisten päätösten olisi oltava perusteltuja, jotta päätösten vastaanottajat voisivat varmistua päätöksen syistä ja käyttää oikeuttaan tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin. **Lisäksi jäsenvaltioiden olisi oikeutta hyvään hallintoon noudattaen varmistettava, että kansalliset kilpailuviranomaiset SEUT 101 ja 102 artiklaa soveltaessaan suorittavat menettelyt kohtuullisessa ajassa, ottaen huomioon kunkin tapauksen erityispiirteet.** Nämä suojakeinot olisi suunniteltava siten, että yritysten perusoikeuksien kunnioittaminen ja velvollisuus varmistaa SEUT 101 ja 102 artiklan tehokas täytäntöönpano ovat tasapainossa keskenään.

- (15) **Tietojenvaihto kansallisten kilpailuviranomaisten kesken ja näiden tietojen käyttö todisteina SEUT 101 tai 102 artiklan soveltamiseksi olisi suoritettava asetuksen (EY) N:o 1/2003 12 artiklan mukaisesti.**

- (16) ***Kansallisten hallinnollisten kilpailuviranomaisten*** valtuuttaminen soveltamaan SEUT 101 ja 102 artiklaa puolueettomasti ja unionin kilpailusääntöjen yhteisen edun mukaisen tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi on olennainen osa näiden sääntöjen tehokasta ja yhdenmukaista soveltamista.
- (17) ***Kansallisten hallinnollisten kilpailuviranomaisten toiminnallista*** riippumattomuutta olisi vahvistettava, jotta voidaan varmistaa SEUT 101 ja 102 artiklan tehokas ja yhdenmukainen soveltaminen. Tätä varten kansallisessa lainsäädännössä olisi varmistettava nimenomaisin säännöksin, että kun ***kansalliset hallinnolliset kilpailuviranomaiset*** soveltavat SEUT 101 ja 102 artiklaa, ne on suojattu ulkopuoliselta väliintulolta tai poliittiselta painostukselta, joka saattaisi vaarantaa niiden käsiteltävänä olevien asioiden riippumattoman arvioinnin. Tätä varten ***kansallisessa lainsäädännössä*** olisi säädettävä etukäteen ***perusteista***, jotka koskevat ***niiden henkilöiden irtisanomista kansallisesta hallinnollisesta kilpailuviranomaisesta, jotka tekevät päätöksiä tämän direktiivin 10, 11, 12, 13 ja 16 artiklassa tarkoitettuja valtuuksia käyttäen***, jotta ei olisi mitään perusteltua syytä epäillä ***heidän*** puolueettomuuttaan ja taipumattomuuttaan ulkoisten tekijöiden edessä. ***Samaten kansallisessa lainsäädännössä olisi säädettävä etukäteen selkeistä ja avoimista säännöistä ja menettelyistä, jotka koskevat näiden henkilöiden valintaa, rekrytointia tai nimittämistä. Lisäksi kansallisten hallinnollisten kilpailuviranomaisten puolueettomuuden varmistamiseksi niiden SEUT 101 ja 102 artiklan rikkomisesta määräämiä sakkoja ei saisi käyttää suoraan kyseisten viranomaisten rahoittamiseen.***

- (18) *Kansallisten hallinnollisten kilpailuviranomaisten toiminnallisen riippumattomuuden varmistamiseksi niiden johdon, henkilöstön ja päätöksiä tekevien henkilöiden olisi toimittava rehellisesti ja pidätyttävä kaikista toimista, jotka ovat ristiriidassa heidän tehtäviensä hoitamisen kanssa. Jotta johdon, henkilöstön ja päätöksiä tekevien henkilöiden mahdollisuus tehdä riippumattomia arviointoja ei vaarantuisi, heidän olisi pidätyttävä harjoittamasta mitään yhteensopimatonta toimintaa, olipa se palkallista tai palkatonta, sekä työsuhteensa tai toimikautensa aikana että kohtuullisen ajan sen jälkeen* ■ .
- (19) *Tämä tarkoittaa, että henkilöstön ja päätöksiä tekevien henkilöiden ei työsuhteensa tai toimikautensa aikana pitäisi voida käsitellä sellaisia SEUT 101 tai 102 artiklan soveltamista koskevia menettelyjä, joissa he ovat olleet osallisina tai jotka suoraan koskevat yrityksiä tai yritysten yhteenliittymiä, joiden palveluksessa he ovat olleet tai joihin he ovat muutoin ammattinsa puolesta osallistuneet, jos se voisi vaarantaa heidän puolueettomuutensa tietyssä asiassa. Henkilöstöllä ja päätöksiä tekevillä henkilöillä ja heidän lähisukulaisillaan ei myöskään saisi olla sellaisiin yrityksiin tai organisaatioihin liittyviä intressejä, joihin kohdistetaan SEUT 101 tai 102 artiklan soveltamiseksi täytäntöönpanomenettelyjä, joihin he osallistuvat, jos se voisi vaarantaa heidän* ■ *puolueettomuutensa tietyssä asiassa. Arvioitaessa, onko heidän puolueettomuutensa saattanut tietyssä tapauksessa vaarantua, on otettava huomioon intressien luonne ja laajuus sekä asianomaisen henkilön osallisuuden tai osallistumisen taso. Jos on tarpeen varmistaa tutkinnan ja päätöksentekoprosessin puolueettomuus, asianomaiselta henkilöltä olisi edellytettävä itsensä jääväämistä kyseisestä asiasta.*

(20) *Tämä tarkoittaa myös, että kun entiset henkilöstön jäsenet tai päätöksiä tehneet henkilöt alkavat hoitaa tehtäviä, jotka liittyvät SEUT 101 tai 102 artiklan soveltamista koskeviin menettelyihin, joita he käsittelivät työsuhteensa tai toimikautensa aikana, he eivät saisi kohtuullisen ajan kansallisesta hallinnollisesta kilpailuviranomaisesta lähdettyään olla uusissa tehtävissään osallisina samassa asiassa.*

Kyseisen ajan pituus voitaisiin määrittää ottamalla huomioon asianomaisten henkilöiden uusien tehtävien luonne sekä heidän osallisuutensa ja vastuunsa taso noissa samoissa menettelyissä silloin, kun heillä oli työsuhde tai toimikausi kansallisessa hallinnollisessa kilpailuviranomaisessa.

(21) *Kunkin kansallisen hallinnollisen kilpailuviranomaisen olisi julkistettava menettelysäännöt, jotka kattavat eturistiriitoja koskevat säännöt, sanotun kuitenkin rajoittamatta tiukempien kansallisten sääntöjen soveltamista.*

- (22) ***Kansallisten hallinnollisten kilpailuviranomaisten toiminnallinen*** riippumattomuus ei saisi estää kansallisen lainsäädännön mukaista tuomioistuinvalvontaa tai parlamentaarista valvontaa. Vastuuvelvollisuutta koskevilla vaatimuksilla olisi myös osaltaan varmistettava ***kansallisten hallinnollisten kilpailuviranomaisten*** toimien uskottavuus ja legitimitetti. Oikeasuhteisiin vastuuvelvollisuutta koskeviin vaatimuksiin sisältyy ***kansallisten hallinnollisten kilpailuviranomaisten*** velvoittaminen esittämään säännöllisesti kertomus toiminnastaan hallintoelimelle tai parlamentaariselle elimelle. ***Kansallisten hallinnollisten kilpailuviranomaisten*** kuluihin voitaisiin myös soveltaa valvontaa tai seurantaa edellyttäen, että se ei vaikuta niiden riippumattomuuteen.

- (23) ***Kansallisten hallinnollisten kilpailuviranomaisten*** olisi voitava asettaa SEUT 101 ja 102 artiklan täytäntöönpanoa koskevat menettelynsä tärkeysjärjestykseen, jotta ne voisivat käyttää tehokkaasti resurssejaan ja keskittyä estämään ja lopettamaan sellaisen kilpailunvastaisen käyttäytymisen, joka vääristää kilpailua sisämarkkinoilla. Tätä varten niiden olisi voitava hylätä kantelut sillä perusteella, että ne eivät ole ensisijaisia, ***lukuun ottamatta kanteluita, joita ovat esittäneet viranomaiset, jotka jakavat tarvittaessa toimivallan kansallisen hallinnollisen kilpailuviranomaisen kanssa SEUT 101 ja 102 artiklan ja kansallisen kilpailuoikeuden täytäntöönpanemiseksi.*** Tämän ei pitäisi vaikuttaa ***kansallisten hallinnollisten kilpailuviranomaisten*** valtuuksiin hylätä kanteluita muilla perusteilla, kuten toimivallan puuttumisen vuoksi, tai päättää, ettei niillä ole perusteita toteuttaa toimenpiteitä. ***Virallisesti esitettyjen kantelujen ollessa kyseessä tällaisiin hylkäämisiin olisi sovellettava tehokkaita oikeussuojakeinoja kansallisen lainsäädännön mukaisesti.*** ***Kansallisten hallinnollisten kilpailuviranomaisten*** valtuudet asettaa täytäntöönpanomenettelynsä tärkeysjärjestykseen eivät rajoita jäsenvaltion hallituksen oikeutta antaa kansallisille ***hallinnollisille*** kilpailuviranomaisille yleisiä toimintapoliittisia ***sääntöjä*** tai tärkeysjärjestykseen asettamista koskevia ohjeita, jotka eivät liity ***toimialaselvityksiin tai*** tiettyihin SEUT 101 ja 102 artiklan täytäntöönpanoa koskeviin menettelyihin.

- (24) *Kansallisilla kilpailuviranomaisilla olisi oltava riittävät resurssit eli pätevä henkilöstö, joka pystyy suorittamaan ammattitaitoisia oikeudellisia ja taloudellisia arviointeja, taloudelliset varat sekä tekninen ja teknologinen asiantuntemus ja laitteisto, mukaan lukien riittävät tietotekniikan välineet, sen varmistamiseksi, että ne voivat hoitaa tehtävänsä tehokkaasti soveltaessaan SEUT 101 ja 102 artiklaa. Jos kansallisten kilpailuviranomaisten kansallisen lainsäädännön mukaisia tehtäviä ja valtuuksia laajennetaan, jäsenvaltioiden olisi taattava kansallisille kilpailuviranomaisille riittävät resurssit kyseisten tehtävien hoitamiseksi tehokkaasti.*
- (25) *Kansallisten kilpailuviranomaisten riippumattomuutta olisi lisättävä antamalla niiden itsenäisesti päättää niiden tehtävien suorittamiseen osoitettujen talousarviomäärärahojen käyttämisestä, sanotun kuitenkin rajoittamatta kansallisten talousarviosääntöjen ja -menettelyjen soveltamista.*
- (26) *Sen varmistamiseksi, että kansallisilla hallinnollisilla kilpailuviranomaisilla on tarvittavat resurssit tehtäviensä hoitamiseksi, voitaisiin harkita erilaisia rahoitustapoja, kuten rahoitusta vaihtoehtoisista muista lähteistä kuin valtion talousarviosta.*
- (27) *Jotta voitaisiin varmistaa tämän direktiivin täytäntöönpanon tehokas valvonta, jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että kansalliset hallinnolliset kilpailuviranomaiset toimittavat säännöllisesti kertomuksen toiminnastaan ja resurssistaan hallintoelimelle tai parlamentaariselle elimelle. Kertomukseen olisi sisällyttävä tietoa päätöksentekaelimen jäsenten nimityksistä ja irtisanomisista, kyseisenä vuonna osoitettujen resurssien määrästä sekä kyseiseen määrään mahdollisesti tehdyistä muutoksista aiempiin vuosiin verrattuna. Nämä kertomukset olisi saatettava yleisesti saataville.*

- (28) Kansalliset kilpailuviranomaiset tarvitsevat tietyt yhteiset vähimmäisvaltuudet tutkintatoimia ja päätöksentekoa varten, jotta ne voivat panna tehokkaasti täytäntöön SEUT 101 ja 102 artiklan.
- (29) ***Kansallisilla hallinnollisilla kilpailuviranomaisilla olisi oltava tehokkaat tutkintavaltuudet, jotta ne voivat havaita SEUT 101 artiklassa kielletyt sopimukset, päätökset tai yhdenmukaistetut menettelytavat tai SEUT 102 artiklassa kielletyn määräävän aseman väärinkäytön menettelynsä kaikissa vaiheissa. Kansallisten hallinnollisten kilpailuviranomaisten olisi voitava soveltaa näitä valtuuksia SEUT 101 ja 102 artiklan soveltamista koskevan menettelyn kohteena oleviin yrityksiin ja yritysten yhteenliittymiin sekä sellaisiin muihin markkinatoimijoihin, joilla voi olla hallussaan kyseisen menettelyn kannalta merkityksellisiä tietoja. Tällaisten tehokkaiden tutkintavaltuuksien antamisella kansallisille hallinnollisille kilpailuviranomaisille olisi varmistettava, että ne voivat tehokkaasti avustaa toisiaan, kun niitä pyydetään toteuttamaan alueellaan tarkastus tai muu tutkintatoimenpide toisen kansallisen kilpailuviranomaisen puolesta ja sen lukuun asetuksen (EY) N:o 1/2003 22 artiklan mukaisesti.***

- (30) Kansallisten hallinnollisten kilpailuviranomaisten tutkintavaltuuksien olisi oltava riittävät vastaamaan täytäntöönpanon haasteisiin digitaalisessa ympäristössä, ja kansallisilla kilpailuviranomaisilla olisi niiden perusteella oltava mahdollisuus saada digitaalisessa muodossa kaikki tiedot, mukaan lukien rikosteknisin keinoin hankitut tiedot, jotka liittyvät tutkintatoimen kohteena olevaan yritykseen tai yritysten yhteenliittymään, riippumatta välineestä, jolle tiedot on tallennettu, kuten kannettavat tietokoneet, matkapuhelimet, muut mobiililaitteet **ja pilvitallennuspalvelut.**
- (31) Kansallisten hallinnollisten kilpailuviranomaisten ***olisi voitava suorittaa kaikki tarvittavat tarkastukset yritysten ja yritysten yhteenliittymien tiloissa, jos ne voivat osoittaa Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti, että on olemassa perusteltuja syitä epäillä SEUT 101 tai 102 artiklan rikkomista. Tämä direktiivi ei saisi estää jäsenvaltioita edellyttämästä, että kansallinen oikeusviranomainen antaa ennakkoluvan tällaisiin tarkastuksiin.***

- (32) Jotta kansallisten hallinnollisten kilpailuviranomaisten valtuudet suorittaa tarkastuksia olisivat tehokkaat, kansallisilla kilpailuviranomaisilla olisi niiden perusteella oltava mahdollisuus saada pääsy tietoihin, jotka ovat tarkastuksen kohteena olevan yrityksen tai yritysten yhteenliittymän tai henkilön saatavilla ja jotka liittyvät tutkimuksen kohteena olevaan yritykseen tai yritysten yhteenliittymään. ***Tähän olisi välttämättä sisällyttävä toimivalta hakea asiakirjoja, tiedostoja tai dataa laitteilta, joita ei ole täsmällisesti määritetty etukäteen. Ilman tällaisia valtuuksia olisi mahdotonta saada tutkintaa varten tarvittavia tietoja, jos yritykset tai yritysten yhteenliittymät asennoituvat torjuvasti tai kieltäytyvät yhteistyöstä. Kirjanpidon tai asiakirjojen tarkastelemista koskevien valtuuksien olisi katettava kaikki kirjeenvaihdon muodot, mukaan lukien sähköiset viestit, riippumatta siitä, vaikuttavatko ne olevan lukematta tai onko ne poistettu.***
- (33) Tarkastusten tarpeettoman pitkittymisen välttämiseksi kansallisilla hallinnollisilla kilpailuviranomaisilla olisi oltava valtuudet jatkaa hakujen tekemistä ***ja valikoida*** jäljennöksiä tai kirjanpito-otteita tai muista asiakirjaotteita, jotka liittyvät tarkastuksen kohteena olevan yrityksen tai yritysten yhteenliittymän liiketoimintaan, viranomaisen tiloissa tai muissa tarkoitukseen varatuissa tiloissa. ***Tällaisten hakujen tekemisessä olisi varmistettava yrityksen puolustautumisoikeuksien jatkuva asianmukainen kunnioittaminen.***

- (34) Kokemus on osoittanut, että liikeasiakirjoja voidaan säilyttää *yritysten tai yritysten yhteenliittymien* johtajien, *hallituksen jäsenten ja muiden henkilöstön edustajien* kotona, *erityisesti* joustavampien työjärjestelyjen lisääntyneen käytön *vuoksi*. Tarkastusten tehokkuuden varmistamiseksi kansallisilla hallinnollisilla kilpailuviranomaisilla olisi oltava valtuudet päästä kaikkiin tiloihin, mukaan lukien yksityisasunnot, *jos ne voivat osoittaa, että* voidaan perustellusti epäillä, että *kyseisissä tiloissa säilytetään* liikeasiakirjoja, joilla voi olla merkitystä SEUT 101 tai 102 artiklan *rikkomisen* toteen näyttämiseksi. *Näiden* valtuuksien käyttämisen edellytyksenä olisi oltava, että *kansallinen hallinnollinen kilpailuviranomainen on saanut* ennakkoluvan *kansalliselta* oikeusviranomaiselta, *johon voi kuulua yleinen syyttäjä tietyissä kansallisissa oikeusjärjestelmissä*. Tämä ei saisi estää jäsenvaltioita antamasta *erittäin kiireellisissä tapauksissa* kansallisen oikeusviranomaisen tehtäviä kansalliselle hallinnolliselle kilpailuviranomaiselle, joka toimii oikeusviranomaisena, *tai poikkeuksellisesti sallimasta tällaisten tarkastusten toteuttaminen tarkastuksen kohteena olevien suostumuksella. Kansallinen hallinnollinen kilpailuviranomainen voisi antaa tällaiset tarkastukset tehtäväksi poliisille tai vastaavalle lainvalvontaviranomaiselle, edellyttäen että tarkastus suoritetaan kansallisen hallinnollisen kilpailuviranomaisen läsnä ollessa. Tällä ei saisi rajoittaa kansallisen hallinnollisen kilpailuviranomaisen oikeutta suorittaa tarkastus itse ja saada tarvittavaa apua poliisilta tai vastaavalta lainvalvontaviranomaiselta, mukaan lukien turvaamistoimenpiteenä annettava virka-apu tarkastuksen kohteena olevan yrityksen mahdollisesti vastustaessa sitä.*

- (35) Kansallisilla kilpailuviranomaisilla olisi oltava tehokkaat valtuudet vaatia *yrityksiä tai yritysten yhteenliittymiä toimittamaan* tietoja, *jotka ovat tarpeen SEUT 101 ja 102 artiklan rikkomisen havaitsemiseksi. Tätä varten kansallisten kilpailuviranomaisten olisi voitava vaatia sellaisten tietojen ilmaisemista, joiden avulla ne voivat mahdollisesti tutkia otaksuttuja rikkomisia.* Tähän olisi sisällyttävä oikeus vaatia *missä tahansa digitaalisessa muodossa olevia tietoja, mukaan lukien sähköpostit ja pikaviestintäjärjestelmien viestit*, riippumatta siitä, mihin tiedot on tallennettu, *mukaan lukien pilvipalveluihin ja palvelimille*, edellyttäen että ne ovat sen *yrityksen tai yritysten yhteenliittymän* saatavilla, *joka on* tietopyynnön vastaanottaja. *Kyseinen oikeus ei saisi aiheuttaa yritykselle tai yritysten yhteenliittymälle velvoitetta, joka on kohtuuton tutkinnan vaatimuksiin nähden. Se ei esimerkiksi saisi aiheuttaa yritykselle tai yritysten yhteenliittymälle kohtuuttomia kustannuksia tai ponnistuksia. Vaikka oikeus vaatia tietoja on keskeisen tärkeä rikkomisten havaitsemiseksi, tällaisten pyyntöjen olisi oltava laajuudeltaan tarkoituksenmukaisia. Tällaiset pyynnöt eivät saisi pakottaa yritystä tai yritysten yhteenliittymää myöntämään, että se on syyllistynyt rikkomiseen, minkä toteen näyttäminen on kansallisten kilpailuviranomaisten tehtävä. Tämä ei saisi rajoittaa yritysten tai yritysten yhteenliittymien velvoitetta vastata asiakysymyksiin ja toimittaa asiakirjoja. Kansallisilla kilpailuviranomaisilla olisi samaten oltava tehokkaat välineet, jotta ne voivat vaatia kaikkia muita luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä toimittamaan tiedot, jotka voivat olla merkityksellisiä SEUT 101 ja 102 artiklan soveltamisen kannalta. Jäsenvaltioiden olisi voitava säätää tällaisia tietopyyntöjä koskevista menettelysäännöistä, kuten niiden oikeudellisesta muodosta, edellyttäen että kyseiset säännöt mahdollistavat tämän välineen tehokkaan käytön.* Kokemukset ovat *myös* osoittaneet, että *vastauksena ei-pakollisiin tietopyyntöihin* vapaaehtoisesti toimitetut tiedot *voivat olla arvokas tietolähde tietoon perustuvalla ja vankalla täytäntöönpanolla.* *Samaten* kolmansien osapuolten, kuten markkinoilla olevien kilpailijoiden, asiakkaiden ja kuluttajien, *omasta aloitteestaan toimittamat tiedot voivat edistää tehokasta täytäntöönpanoa*, ja kansallisten kilpailuviranomaisten olisi kannustettava siihen.

- (36) *Kokemus on osoittanut, että toimivalta toteuttaa kuulemisia on hyödyllinen väline todisteiden keräämiseen, ja se auttaa kilpailuviranomaisia arvioimaan jo kerättyjen todisteiden arvoa. Kansallisilla kilpailuviranomaisilla olisi oltava tehokkaat keinot kutsua kuultavaksi kaikki yrityksen tai yritysten yhteenliittymän edustajat, kaikki muiden oikeushenkilöiden edustajat ja kaikki luonnolliset henkilöt, joilla voi olla hallussaan SEUT 101 ja 102 artiklan soveltamisen kannalta merkityksellisiä tietoja. Jäsenvaltioiden olisi voitava säätää tällaisten kuulemisten toteuttamista koskevista säännöistä, edellyttäen että kyseiset säännöt mahdollistavat tämän välineen tehokkaan käytön.*

- (37) *Kansallisten kilpailuviranomaisten on välttämättä voitava vaatia yrityksiä ja yritysten yhteenliittymiä lopettamaan SEUT 101 tai 102 artiklan rikkomiset, myös silloin kun rikkominen jatkuu kansallisten kilpailuviranomaisten käynnistettyä menettelyt virallisesti. Lisäksi kansallisilla kilpailuviranomaisilla olisi oltava tehokkaat keinot palauttaa kilpailu markkinoilla määräämällä rakenteellisia ja käyttäytymistä koskevia korjaustoimenpiteitä, jotka ovat oikeasuhteisia tehtyyn rikkomiseen nähden ja välttämättömiä sen lopettamiseksi. Suhteellisuusperiaate edellyttää, että valitessaan kahden yhtä tehokkaan korjaustoimenpiteen välillä kansallisten kilpailuviranomaisten olisi valittava yritykselle vähemmän raskas toimenpide. Rakenteelliset korjaustoimenpiteet, kuten velvoitteet luopua osuudesta kilpailijan osakepääomasta tai luopua liiketoimintayksiköstä, vaikuttavat yrityksen omaisuuteen, ja niiden voidaan olettaa olevan yritykselle raskaampia kuin käyttäytymistä koskevat korjaustoimenpiteet. Tämän ei pitäisi kuitenkaan estää kansallisia kilpailuviranomaisia toteamasta, että tietyn rikkomisen olosuhteet oikeuttavat rakenteellisen korjaustoimenpiteen määräämiseen, koska se olisi rikkomisen lopettamiseksi tehokkaampi kuin käyttäytymistä koskeva korjaustoimenpide.*

(38) *Välitoimet voivat olla tärkeä väline sen varmistamiseksi, että tutkinnan ollessa käynnissä sen kohteena oleva rikkominen ei aiheuta kilpailulle vakavaa ja peruuttamatonta haittaa. Tämä väline on tärkeä sellaisten markkinoiden kehityssuuntauksien välttämiseksi, joita olisi hyvin vaikea muuttaa menettelyn päätteeksi annetulla kansallisen kilpailuviranomaisen päätöksellä. Kansallisilla kilpailuviranomaisilla olisi sen vuoksi oltava valtuudet määrätä välitoimia päätöksellään. Näitä valtuuksia olisi sovellettava vähintään tapauksissa, joissa kansallinen kilpailuviranomainen on ensi näkemältä todennut, että kyse on SEUT 101 tai 102 artiklan rikkomisesta ja joissa vaarana on, että kilpailulle aiheutuu vakavaa ja peruuttamatonta haittaa. Jäsenvaltiot voivat säätää, että kansallisilla kilpailuviranomaisilla on laajemmat valtuudet määrätä välitoimia. Välitoimien määräämisestä tehdyn päätöksen olisi oltava voimassa vain määrätyn ajanjakson, joko siihen saakka, että kansallinen kilpailuviranomainen saa menettelyn päätökseen, tai kiinteän määräajan, joka voidaan uusita siltä osin kuin se on välttämätöntä ja asianmukaista. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että tällaisten toimenpiteiden lainmukaisuus, oikeasuhteisuus mukaan luettuna, voidaan tutkia nopeutetuissa muutoksenhakumenettelyissä tai muissa menettelyissä, jotka myös mahdollistavat nopeutetun oikeudellisen valvonnan. Jäsenvaltioiden olisi lisäksi luotava tarvittavat edellytykset sen varmistamiseksi, että kansalliset kilpailuviranomaiset voivat hyödyntää välitoimia käytännössä. Erityisesti on tarpeen mahdollistaa se, että kaikki kilpailuviranomaiset voivat ottaa huomioon kehityksen nopeasti muuttuvilla markkinoilla ja sen vuoksi pohtia välitoimien käyttöä Euroopan kilpailuviranomaisten verkostossa ja ottaa tämän kokemuksen huomioon kaikissa asiaankuuluvissa muissa kuin lainsäädännöllisissä toimenpiteissä tai tämän direktiivin tulevassa uudelleentarkastelussa.*

- (39) Jos yritykset tai yritysten yhteenliittymät esittävät kansallisille kilpailuviranomaisille sopimukseen tai käytännön kieltämiseen mahdollisesti johtavan menettelyn yhteydessä sitoumuksia, jotka vastaavat niiden huolenaiheisiin, kyseisten kansallisten kilpailuviranomaisten olisi voitava tehdä päätöksiä, joiden mukaan sitoumukset ovat asianomaisia yrityksiä tai yritysten yhteenliittymiä velvoittavia ja täytäntöönpanokelpoisia niitä vastaan. **Tällaiset** sitoumuksia koskevat päätökset **eivät lähtökohtaisesti** ole **asianmukaisia salaisten kartellien tapauksessa, jossa kansallisten kilpailuviranomaisten olisi määrättävä sakkoja. Sitoumuksia koskevissa päätöksissä** olisi todettava, että kansallisten kilpailuviranomaisten jatkotoimille ei ole enää perusteita, ilman että todetaan, onko SEUT 101 tai 102 artiklaa rikottu. **Kansallisten kilpailuviranomaisten olisi voitava harkintansa mukaan päättää, hyväksyykö se sitoumukset.** Sitoumuksia koskevat päätökset eivät vaikuta kilpailuviranomaisten ja kansallisten tuomioistuinten valtuuksiin tehdä tällaista toteamusta rikkomisesta ja päättää tapauksesta. **Lisäksi tehokkaat keinot valvoa, noudattavatko yritykset tai yritysten yhteenliittymät sitoumuksia, ja määrätä seuraamuksia tapauksissa, joissa niitä ei ole noudatettu, ovat osoittautuneet kilpailuviranomaisille toimiviksi välineiksi. Kansallisilla kilpailuviranomaisilla olisi oltava tehokkaat keinot aloittaa menettely uudelleen, jos jokin sitoumuksia koskevan päätöksen perusteena ollut tosiseikka on muuttunut olennaisesti tai yritys tai yritysten yhteenliittymä on toiminut vastoin sitoumuksiaan tai sitoumuksia koskeva päätös on perustunut osapuolten toimittamiin puutteellisiin, virheellisiin tai harhaanjohtaviin tietoihin.**

- (40) Jotta voidaan varmistaa SEUT 101 ja 102 artiklan tehokas ja yhdenmukainen täytäntöönpano, kansallisilla hallinnollisilla kilpailuviranomaisilla olisi oltava valtuudet määrätä SEUT 101 tai 102 artiklan rikkomisesta yrityksille ja yritysten yhteenliittymille tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia sakkoja joko suoraan itse ***omissa menettelyissään, erityisesti*** hallinnollisissa menettelyissä, ***edellyttäen että sellaiset menettelyt antavat mahdollisuuden määrätä suoraan tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia sakkoja***, tai pyytämällä sakkojen määräämistä muussa kuin rikosoikeudellisessa oikeudenkäyntimenettelyssä. Tämä ei rajoita sellaisten kansallisten lakien soveltamista, joissa säädetään tuomioistuinten rikosoikeudellisissa menettelyissä SEUT 101 ja 102 artiklan rikkomisen johdosta ***yrityksille ja yritysten yhteenliittymille*** määräämistä seuraamuksista, ***kun rikkominen on kansallisen lainsäädännön nojalla rikos ja edellyttäen, että se ei vaikuta SEUT 101 ja 102 artiklan tehokkaaseen ja yhdenmukaiseen täytäntöönpanoon.***

- (41) Sen varmistamiseksi, että yrityksillä ja yritysten yhteenliittymillä **on kannustimia** noudattaa kansallisten kilpailuviranomaisten **tutkintatoimia** ja päätöksiä, kansallisten hallinnollisten kilpailuviranomaisten olisi voitava joko määrätä vaikuttavia sakkoja **6, 8, 9, 10, 11 ja 12 artiklassa tarkoitettujen toimenpiteiden ja päätösten** noudattamatta jättämisen vuoksi suoraan itse **omassa** menettelyssään tai pyytää sakkojen määräämistä muussa kuin rikosoikeudellisessa oikeudenkäyntimenettelyssä. Tämä ei rajoita sellaisen kansallisen lainsäädännön soveltamista, joissa säädetään tuomioistuinten rikosoikeudellisissa menettelyissä **yrityksille ja yritysten yhteenliittymille** määräämistä tällaisista sakoista. ■
- (42) *Euroopan unionin perusoikeuskirjan mukaisesti kansallisten hallinnollisten kilpailuviranomaisten menettelyissä tai tapauksen mukaan muussa kuin rikosoikeudellisessa oikeudenkäyntimenettelyssä sakot olisi määrättävä, kun rikkomiseen on syyllistytty tahallaan tai tuottamuksesta. Tahallisuuden ja tuottamuksellisuuden käsitteitä olisi tulkittava SEUT 101 ja 102 artiklan soveltamista koskevan Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti, ei kuten niitä tulkittaisiin oikeusviranomaisten rikosasioissa toteuttamissa menettelyissä. Tämä ei rajoita sellaisten kansallisten lakien soveltamista, joiden mukaan rikkomisen toteaminen perustuu objektiivisen vastuun kriteeriin, edellyttäen että se on yhteensopiva Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön kanssa. Tämä direktiivi ei vaikuta* todistelunormistoa koskeviin kansallisiin sääntöihin **tai** kansallisten kilpailuviranomaisten velvollisuuksiin varmistua asiaan liittyvistä tosiseikoista, edellyttäen että tällaiset säännöt ja velvoitteet ovat yhteensopivat unionin oikeuden yleisten periaatteiden kanssa. ■

- (43) *Sakot olisi määritettävä suhteessa asianomaisten yritysten ja yritysten yhteenliittymien maailmanlaajuiseen kokonaisliikevaihtoon.*
- (44) *Uhkasakot ovat keskeinen väline sen varmistamiseksi, että kansallisilla kilpailuviranomaisilla on tehokkaat keinot torjua sitä, että yritykset ja yritysten yhteenliittymät jättävät jatkuvasti ja tulevaisuudessa noudattamatta 6, 8, 9, 10, 11 ja 12 artiklassa tarkoitettuja kyseisten viranomaisten toimenpiteitä ja päätöksiä. Niitä ei tulisi soveltaa todettaessa menneisyydessä tapahtuneita rikkomisia. Valtuudet määrätä uhkasakkoja eivät vaikuta kansallisten kilpailuviranomaisten valtuuksiin rangaista 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen toimien noudattamatta jättämisestä. Tällaiset uhkasakot olisi määritettävä suhteessa asianomaisten yritysten ja yritysten yhteenliittymien keskimääräiseen päivittäiseen maailmanlaajuiseen kokonaisliikevaihtoon.*
- (45) *Sakkoja ja uhkasakkoja määrättäessä termiin 'päätös' olisi sisällyttävä kaikki toimet, jotka aiheuttavat sitovia oikeusvaikutuksia, jotka voivat vaikuttaa vastaanottajan etuihin muuttamalla hänen oikeusasemaansa selvästi.*

- (46) SEUT 101 ja 102 artiklan tehokkaan ja yhdenmukaisen soveltamisen varmistamiseksi SEUT 101 ja 102 artiklaan sisältyvällä 'yrityksen' käsitteellä, jota olisi sovellettava Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti, katsotaan tarkoitettavan taloudellista kokonaisuutta, vaikka sen muodostaisi useampi kuin yksi luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö. Näin ollen kansallisten kilpailuviranomaisten olisi voitava soveltaa yrityksen käsitettä todetakseen emoyhtiön olevan vastuuvollinen ja määrätäkseen sille sakkoja jonkin sen tytäryhtiön toiminnasta silloin, kun emoyhtiö ja sen tytäryhtiö muodostavat yhden taloudellisen kokonaisuuden. Jotta estettäisiin se, että yritykset välttyvät SEUT 101 ja 102 artiklan rikkomisesta määrättäviltä sakoilta oikeudellisilla tai organisatorisilla muutoksilla, kansallisten kilpailuviranomaisten olisi voitava todeta yrityksen oikeudelliset tai taloudelliset seuraajat vastuuvollisiksi ja määrätä niille sakkoja SEUT 101 ja 102 artiklan rikkomisesta Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti.

- (47) Sen varmistamiseksi, että SEUT 101 ja 102 artiklan rikkomisesta määrättävät sakot heijastavat rikkomisen taloudellista merkitystä, kansallisten kilpailuviranomaisten olisi otettava huomioon rikkomisen vakavuus. Kansallisten kilpailuviranomaisten olisi myös voitava määrätä sakkoja, jotka ovat oikeassa suhteessa rikkomisen keston. Näitä seikkoja olisi arvioitava Euroopan unionin tuomioistuimen *asiaankuuluvan* oikeuskäytännön mukaisesti *ja tavalla, jolla varmistetaan ennalta ehkäisevä vaikutus. Kaiken tyyppisten rikkomisten vakavuuden* arviointi *olisi tehtävä tapauskohtaisesti, ottaen huomioon kaikki* tapauksen olosuhteet **■**. *Seikkoja, jotka voitaisiin ottaa huomioon, ovat muun muassa rikkomisen luonne, kaikkien asianomaisten yritysten yhteenlaskettu markkinaosuus, rikkomisen maantieteellinen ulottuvuus, se, onko rikkominen toteutunut käytännössä, yrityksen niiden tavaroiden ja palvelujen myynnin arvo, joihin rikkominen liittyy suoraan tai välillisesti, sekä asianomaisen yrityksen koko ja markkinavoima.* Saman tekijän toistuvasti toteuttamat rikkomiset ovat osoitus taipumuksesta syyllistyä kyseisenkaltaiseen rikkomiseen ja sen vuoksi erittäin merkittävä osoitus, että **■** on tarpeen korottaa seuraamuksen tasoa tehokkaan ennalta ehkäisevän vaikutuksen saavuttamiseksi. *Sen vuoksi kansallisilla kilpailuviranomaisilla olisi oltava mahdollisuus* korottaa yritykselle tai yritysten yhteenliittymälle määrättävää sakkoa, kun komissio tai *kansallinen kilpailuviranomainen* on aiemmin tehnyt päätöksen, jossa todetaan kyseisen yrityksen tai yritysten yhteenliittymän rikkoneen SEUT 101 tai 102 artiklaa, ja kyseinen yritys tai yritysten yhteenliittymä jatkaa samaa rikkomista tai syyllistyy samankaltaiseen rikkomiseen. *Direktiivin 2014/104/EU mukaisesti kansallisten kilpailuviranomaisten olisi voitava ottaa huomioon mahdollinen sovintoratkaisuun perustuvan korvauksen maksaminen. Lisäksi poikkeuksellisissa olosuhteissa kansallisten kilpailuviranomaisten olisi voitava ottaa huomioon asianomaisen yrityksen taloudellinen kannattavuus.*

- (48) Kokemus on osoittanut, että yritysten yhteenliittymät osallistuvat säännöllisesti kilpailusääntöjen rikkomiseen, ja kansallisten kilpailuviranomaisten olisi näin ollen voitava määrätä niille vaikuttavia sakkoja. Kun arvioidaan rikkomisen vakavuutta sakon suuruuden määrittämiseksi yritysten yhteenliittymää vastaan käynnistetyssä menettelyssä, jossa rikkominen liittyy sen jäsenten toimintaan, *olisi* oltava ***mahdollista ottaa huomioon*** yhteenliittymään kuuluvien yritysten niiden tavaroiden ja palvelujen myynnistä saaman liikevaihdon yhteissumma, joihin rikkominen liittyy suoraan tai välillisesti. ***Jos sakko on määrätty yhteenliittymän lisäksi myös sen jäsenille, niiden jäsenten liikevaihtoa, joille sakko on määrätty, ei tulisi ottaa huomioon laskettaessa yhteenliittymän sakkoa.*** Yritysten yhteenliittymille niiden tekemistä rikkomisista määrättyjen sakkojen tehokkaan perinnän varmistamiseksi on välttämätöntä määritellä edellytykset, ***joiden mukaan on*** kansallisten kilpailuviranomaisten ***harkintavallassa*** vaatia sakon maksamista yhteenliittymän jäseniltä, jos yhteenliittymä ei ole maksukykyinen. Näin tehdessään kansallisten kilpailuviranomaisten olisi otettava huomioon yhteenliittymään kuuluvien yritysten suhteellinen koko ja erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten tilanne. Sakon maksaminen yhden tai useamman yhteenliittymän jäsenen toimesta ei vaikuta kansallisen lainsäädännön sääntöihin, joissa määrätään maksetun määrän takaisinperimisestä yhteenliittymän muilta jäseniltä.

- (49) Sakkojen ennalta ehkäisevä vaikutus vaihtelee huomattavasti unionin eri osissa, ja joissakin jäsenvaltioissa sakon enimmäismäärä, joka voidaan määrätä, on hyvin pieni. Sen varmistamiseksi, että kansalliset kilpailuviranomaiset voivat määrätä *varoittavia* sakkoja, sen sakon enimmäismäärä, joka on mahdollista määrätä *kustakin SEUT 101 tai 102 artiklan rikkomisesta*, olisi vahvistettava tasolle, joka on vähintään 10 prosenttia asianomaisen yrityksen maailmanlaajuisesta kokonaisliikevaihdosta. Tämän ei pitäisi estää jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai ottamasta käyttöön korkeampaa mahdollisesti määrättävää enimmäissakkoa.
- (50) Leniency-ohjelmat ovat keskeinen väline salaisten kartellien havaitsemiseksi ja edistävät siten vakavimpien kilpailuoikeuden rikkomisten tehokasta syytteenpanoa ja seuraamusten määräämistä niiden johdosta. Tällä hetkellä jäsenvaltioissa sovellettavien leniency-ohjelmien välillä on kuitenkin merkittäviä eroja. Nämä erot aiheuttavat rikkomiseen syyllistyneille yrityksille oikeudellista epävarmuutta edellytyksistä, joiden täyttyessä ne voivat hakea leniencyä, sekä niiden sakkovapautusmahdollisuuksista eri leniency-ohjelmissa. Tällainen epävarmuus voisi heikentää mahdollisten leniencyn hakijoiden kannustimia hakea leniencyä. Tämä voi puolestaan heikentää kilpailuoikeuden tehokasta täytäntöönpanoa unionissa, koska salaisia kartelleja paljastuu vähemmän.

- (51) Leniency-ohjelmien väliset erot jäsenvaltioiden tasolla vaarantavat myös sisämarkkinoilla toimivien yritysten tasapuoliset toimintaedellytykset. Sen vuoksi on aiheellista parantaa oikeusvarmuutta *sisämarkkinoilla toimivien yritysten kannalta ja lisätä leniency-ohjelmien houkuttavuutta kaikkialla unionissa* pienentämällä näitä eroja *siten, että annetaan kaikille kansallisille kilpailuviranomaisille mahdollisuus vapauttaa sakoista tai lieventää niitä ja hyväksyä lyhennettyjä hakemuksia samoin edellytyksin. Tulevaisuudessa voitaisiin tarvita Euroopan kilpailuviranomaisten verkoston lisätoimia leniency-ohjelmien yhdenmukaistamiseksi.*
- (52) Kansallisten kilpailuviranomaisten olisi voitava myöntää yrityksille vapautus sakoista tai sakkojen lievennyksiä, jos tietyt edellytykset täyttyvät. *Yritysten yhteenliittymien, jotka harjoittavat taloudellista toimintaa omaan lukuunsa, olisi voitava saada vapautus sakoista ja sakkojen lievennyksiä tapauksissa, joissa ne osallistuvat väitettyyn kartelliin omaan lukuunsa eivätkä jäsentensä lukuun.*
- (53) *Jotta kartelli katsottaisiin salaiseksi kartelliksi, kaikkien sen toiminnan näkökohtien ei tarvitse olla salaisia. Erityisesti kartelli voidaan katsoa salaiseksi kartelliksi, jos kartellin osatekijät, joiden vuoksi toiminnan koko laajuutta on vaikeampi havaita, eivät ole yleisön, asiakkaiden tai tavarantoimittajien tiedossa.*

- (54) *Leniencyn saamiseksi hakijan olisi lopetettava osallistumisensa väitettyyn salaiseen kartelliin, paitsi tapauksissa, joissa kansallinen kilpailuviranomainen katsoo, että osallistumisen jatkaminen on kohtuudella välttämätöntä sen tutkinnan luotettavuuden säilyttämiseksi, esimerkiksi sen varmistamiseksi, että muut väitetyt kartelliin osallistujat eivät havaitse, että väitetty kartelli on saatettu kansallisen kilpailuviranomaisen tietoon, ennen kuin tämä toteuttaa tutkintatoimia, kuten ennalta ilmoittamattomia tarkastuksia.*
- (55) *Leniencyn saamiseksi hakijan olisi tehtävä todellista, kokonaisvaltaista, jatkuvaa ja nopeaa yhteistyötä kansallisen kilpailuviranomaisen kanssa. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että kun hakija harkitsee hakemuksen tekemistä kansalliselle kilpailuviranomaiselle, se ei saisi tuhota, väärentää tai kätkeä väitettyyn salaiseen kartelliin liittyviä todisteita. Kun yritys harkitsee hakemuksen tekemistä, on olemassa vaara, että sen johtajat, hallituksen jäsenet ja muu henkilöstö voisivat tuhota todisteita kätkeäkseen osallisuutensa kartellissa, mutta todisteiden tuhoaminen voisi tapahtua myös muista syistä. Sen vuoksi kansallisten kilpailuviranomaisten olisi otettava huomioon erityiset olosuhteet, joiden vallitessa todisteet on tuhottu, sekä tällaisen tuhoamisen merkitys tarkasteltaessa, asettaako todisteiden tuhoaminen hakijan todellisen yhteistyön kyseenalaiseksi.*

- (56) *Jotta todellisen, kokonaisvaltaisen, jatkuvan ja nopean yhteistyön edellytys täyttyisi, harkitessaan hakemuksen tekemistä kansalliselle kilpailuviranomaiselle hakija ei ole saanut paljastaa harkitsevansa hakemuksen tekemistä tai paljastaa hakemuksen sisältöä muille kuin toisille kansallisille kilpailuviranomaisille, komissiolle tai kolmansien maiden kilpailuviranomaisille. Tämä ei estä hakijaa raporttoimasta käyttäytymisestään muille julkisille viranomaisille asiaankuuluvien lakien sitä edellyttäessä vaan ainoastaan paljastamasta, että se harkitsee leniency-hakemuksen tekemistä, ja toimittamasta leniency-lausuntoja kyseisille viranomaisille. Täyttäessään kyseisten asiaankuuluvien lakien mukaisia velvoitettaan hakijan olisi kuitenkin otettava huomioon myös se, että on tärkeää olla vaarantamatta kansallisen kilpailuviranomaisen mahdollista tutkintaa.*
- (57) Hakijoilla olisi oltava mahdollisuus *esittää täydellisiin tai lyhennettyihin hakemuksiin liittyvät leniency-lausunnot* kirjallisesti, ja kansallisilla kilpailuviranomaisilla olisi *myös* oltava käytössään järjestelmä, jonka avulla ne voivat hyväksyä *tällaisia lausuntoja* joko suullisesti tai muilla tavoin, *jotka mahdollistavat sen, että hakijat eivät ota näitä esitettyjä lausuntoja haltuunsa, huostaansa tai valvontaansa. Kansallisten kilpailuviranomaisten olisi voitava valita, millä tavoin ne hyväksyvät leniency-lausuntoja.*

- (58) *Yritysten, jotka haluavat tehdä sakoista vapauttamista koskevan hakemuksen, olisi voitava aluksi pyytää kansallisilta kilpailuviranomaisilta merkintää (marker) paikasta jonossa leniencyn saamiseksi, ennen kuin ne esittävät virallisesti sakoista vapauttamista koskevan hakemuksen, jotta hakijalla olisi aikaa kerätä asiaankuuluvan näyttökynnyksen ylittämiseksi tarvittavat tiedot ja todisteet. Tämä ei rajoita jäsenvaltioiden mahdollisuutta sallia yritysten hakea merkintää sakkojen lieventämistä koskevien hakemusten tapauksessa.*
- (59) *Jotta voitaisiin lisäksi vähentää hallinnollista raskautta ja muita merkittäviä ajallisia rasituksia, hakijoiden olisi voitava toimittaa täydellisiin tai lyhennettyihin hakemuksiin liittyvät sekä merkinnän (marker) saamista koskeviin pyyntöihin liittyvät leniency-lausunnot joko kyseisen kansallisen kilpailuviranomaisen jäsenvaltion virallisella kielellä tai, jos tästä on sovittu kahdenvälisesti kansallisen kilpailuviranomaisen ja hakijan kesken, jollakin muulla unionin virallisella kielellä. Tällaisen sopimuksen katsottaisiin olevan olemassa, jos kansalliset kilpailuviranomaiset yleensä hyväksyvät tällaisten lausuntojen ja pyyntöjen toimittamisen kyseisellä kielellä.*

(60) *Kun otetaan huomioon komission ja kansallisten kilpailuviranomaisten jaettu toimivalta SEUT 101 ja 102 artiklan täytäntöönpanossa, on olennaisen tärkeää, että käytössä on saumattomasti toimiva järjestelmä lyhennettyjen hakemusten käsittelyä varten.*

Hakijoiden, jotka ovat hakeneet komissiolta leniencyä, joka koskee väitettyä salaista kartellia, olisi voitava esittää kansallisille kilpailuviranomaisille samaa kartellia koskevia lyhennettyjä hakemuksia *edellyttäen, että komissiolle jätetty hakemus kattaa kohdealueena enemmän kuin kolme jäsenvaltiota. Tämä ei rajoita komission mahdollisuutta käsitellä asioita, jos ne liittyvät läheisesti muihin unionin säännöksiin, joita komissio voi soveltaa yksinomaisesti tai tehokkaammin, silloin kun unionin etu edellyttää komission päätöksen hyväksymistä unionin kilpailupolitiikan kehittämiseksi uuden kilpailua koskevan ongelman ilmetessä tai tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi.*

- (61) *Lyhennettyjä hakemuksia koskevan järjestelmän ansiosta yritysten olisi voitava esittää kansallisille kilpailuviranomaisille leniency-hakemus, joka sisältää rajalliset tiedot, jos komissiolle on esitetty tällaista väitettyä kartellia koskeva täydellinen hakemus.*
- Kansallisten kilpailuviranomaisten olisi sen vuoksi hyväksyttävä lyhennetyt hakemukset, jotka sisältävät tietyt vähimmäistiedot väitetystä kartellista **kunkin 22 artiklan 2 kohdassa** esitetyn seikan osalta. Tämä ei rajoita hakijan mahdollisuutta antaa yksityiskohtaisempia tietoja myöhemmin. Leniencyn hakijan pyynnöstä kansallisten kilpailuviranomaisten olisi annettava sille vastaanottoilmoitus, jossa mainitaan vastaanottopäivä ja -aika. Jos kansallinen kilpailuviranomainen ei ole vielä vastaanottanut tällaista ennakollista leniency-hakemusta joltain toiselta leniencyn hakijalta saman väitetyn salaisen kartellin osalta ja katsoo, että lyhennetty hakemus täyttää 22 artiklan 2 kohdan vaatimukset, kansallisen kilpailuviranomaisen olisi ilmoitettava tästä hakijalle.*

- (62) *Lyhennettyjä hakemuksia koskevan järjestelmän tarkoituksena on vähentää niiden hakijoiden hallinnollista rasitusta, jotka jättävät komissiolle väitettyä salaista kartellia koskevan leniency-hakemuksen, joka kattaa kohdealueena enemmän kuin kolme jäsenvaltiota. Koska näissä tapauksissa komissio vastaanottaa täydellisen hakemuksen, sen olisi toimittava leniencyn hakijan yhteystahona, erityisesti antaen ohjeita hakijan toimia varten mahdollisen täydentävän sisäisen tutkinnan suhteen, siihen saakka kun saadaan selvyys siitä, käsittelee komissio koko asiaa tai sen osaa. Komissio pyrkii päättämään tästä seikasta kohtuullisessa ajassa ja ilmoittaa siitä kansallisille kilpailuviranomaisille, sanotun kuitenkin rajoittamatta asetuksen (EY) N:o 1/2003 11 artiklan 6 kohdan soveltamista. Poikkeuksellisissa olosuhteissa, kun tämä on ehdottoman välttämätöntä asian rajaamisen tai asioiden käsiteltäväksi jakamisen vuoksi, kansallisen kilpailuviranomaisen olisi voitava pyytää hakijaa toimittamaan täydellinen hakemus aikaisempaa ajankohtana, ennen kuin tällainen selvyys on saatu. Tätä mahdollisuutta olisi käytettävä erittäin harvoin. Muissa tapauksissa hakijaa olisi pyydettävä toimittamaan täydellinen hakemus sille kansalliselle kilpailuviranomaiselle, joka on vastaanottanut lyhennetyn hakemuksen, vasta kun on saatu selvyys, ettei komissio aio käsitellä koko asiaa tai sen osaa.*

- (63) *Hakijoille olisi annettava mahdollisuus toimittaa täydelliset leniency-hakemukset niille kansallisille kilpailuviranomaisille, joille ne ovat toimittaneet lyhennetyt hakemukset. Jos hakijat toimittavat tällaiset täydelliset hakemukset kansallisen kilpailuviranomaisen asettaman määräajan kuluessa, näiden hakemusten sisältämät tiedot olisi katsottava toimitetuiksi lyhennetyn hakemuksen jättöajankohtana, edellyttäen että lyhennetty hakemus kattaa samat kohdetuotteet ja -alueet ja saman väitetyn kartellin keston kuin komissiolle jätetty leniency-hakemus, jota on saatettu täydentää.* Hakijoiden velvollisuutena *olisi oltava* ilmoittaa kansallisille kilpailuviranomaisille, joille ne ovat toimittaneet lyhennetyt hakemukset, jos niiden komissiolle toimittaman leniency-hakemuksen laajuus on muuttunut, ja *päivittää lyhennettyjä hakemuksiaan vastaavasti.* *Kansallisten kilpailuviranomaisten olisi voitava Euroopan kilpailuviranomaisten verkostossa tehtävän yhteistyön avulla tarkistaa, vastaako lyhennetyn hakemuksen laajuus komissiolle jätetyn leniency-hakemuksen laajuutta.*

- (64) Oikeudellinen epävarmuus siitä, ovatko *sakoista vapauttamisen hakijoiden nykyiset ja entiset johtajat, hallituksen jäsenet ja muut henkilöstön edustajat* suojassa henkilökohtaisilta seuraamuksilta, *kuten sakoilta, oikeudenmenetykseltä tai vankeusrangaistukselta*, voisi estää mahdollisia hakijoita hakemasta leniencyä. *Kun otetaan huomioon, että kyseiset henkilöt ovat edistäneet salaisten kartellien havaitsemista ja tutkintaa, heitä* olisi sen vuoksi *lähtökohtaisesti* suojeltava ■ seuraamuksilta, joita viranomaiset määräävät *rikosoikeudellisessa oikeudenkäyntimenettelyssä, hallinnollisessa menettelyssä ja muussa kuin rikosoikeudellisessa oikeudenkäyntimenettelyssä* osallistumisesta salaiseen kartelliin, jota hakemus koskee, *niiden kansallisten lakien – kuten kansallisten tarjouskartellia koskevien lakien – mukaisesti, joilla on pääosin samat tavoitteet kuin SEUT 101 artiklalla, kun tässä direktiivissä säädetty edellytykset täyttyvät. Yhtenä edellytyksenä on se, että sakoista vapauttamista koskevan hakemuksen olisi oltava tehty ennen kuin toimivaltaiset kansalliset viranomaiset saattoivat mahdolliseen seuraamusten määräämiseen johtavan menettelyn kyseisten henkilöiden tietoon. Ajankohta, jona kyseisiä henkilöitä aletaan epäillä mainittujen kansallisten lakien rikkomisesta, sisältyy tällaiseen menettelyyn.*

Jäsenvaltiot voivat säätää kansallisessa lainsäädännössä yksityiskohtaisia sääntöjä siitä, kuinka kyseisten henkilöiden olisi tehtävä yhteistyötä asiaankuuluvien viranomaisten kanssa mainitun suojan tosiasiallisen toiminnan varmistamiseksi. Suojaan rikosoikeudellisilta seuraamuksilta kuuluvat tapaukset, joissa toimivaltaiset kansalliset viranomaiset pidättyvät syytetoimista tietyin edellytyksin tai antaen ohjeita kyseisen henkilön tulevaa käyttäytymistä varten.

- (65) *Tästä poiketen sen varmistamiseksi, että henkilöiden suoja rikosoikeudellisessa menettelyssä määrättäviltä seuraamuksilta on jäsenvaltioiden oikeudellisen järjestelmän olemassa olevien perusperiaatteiden mukainen, jäsenvaltiot voisivat säätää, että toimivaltaiset viranomaiset voivat valita, suojelevatko ne henkilöä seuraamuksilta vai lieventävätkö ne ainoastaan näitä seuraamuksia, riippuen siitä, mihin päädytään punnittaessa henkilön syytteeseen asettamisen ja/tai häntä koskevien seuraamusten määräämisen etuja suhteessa siihen, kuinka kyseinen henkilö on edistänyt kartellin havaitsemista ja tutkintaa. Kun arvioidaan etuja kyseisten henkilöiden syytteeseen asettamisesta ja/tai heitä koskevien seuraamusten määräämisestä, heidän henkilökohtainen vastuunsa tai osallisuutensa rikkomiseen voidaan ottaa huomioon muiden seikkojen ohella.*
- (66) *Jäsenvaltioita ei estetä suojelemasta seuraamuksilta myös sakkojen lieventämistä hakevien yritysten nykyisiä ja entisiä johtajia, hallituksen jäseniä ja muita henkilöstön edustajia tai lieventäjästä tällaisia seuraamuksia.*

- (67) *Jotta suoja olisi toimiva tilanteissa, joissa on osallisena useampi kuin yksi lainkäyttöalue, jäsenvaltioiden olisi säädettävä, että asioissa, joissa toimivaltainen seuraamuksia määräävä viranomainen tai syyttäväviranomainen ei ole samalla lainkäyttöalueella kuin asiaa käsittelevä kilpailuviranomainen, toimivaltaisen seuraamuksia määräävän viranomaisen tai syyttäväviranomaisen lainkäyttöalueen kansallisen kilpailuviranomaisen olisi varmistettava tarvittavat yhteydet näiden viranomaisten välillä.*
- (68) Järjestelmässä, jossa komissiolla ja kansallisilla kilpailuviranomaisilla on SEUT 101 ja 102 artiklan soveltamisessa rinnakkainen toimivalta, tarvitaan kansallisten kilpailuviranomaisten keskinäistä *sekä kansallisten kilpailuviranomaisten ja komission välistä* tiivistä yhteistyötä. Erityisesti silloin, kun kansallinen kilpailuviranomainen suorittaa *kansallisen lainsäädäntönsä mukaisen* tarkastuksen *tai kuulemisen* toisen kansallisen kilpailuviranomaisen puolesta asetuksen (EY) N:o 1/2003 22 artiklan 1 kohdan nojalla, *pyynnön esittävän* viranomaisen virkamiesten olisi voitava olla läsnä ja avustaa, jotta tarkastuksia *ja kuulemisia* voidaan tehostaa lisäresursseilla, tietämyksellä ja teknisellä asiantuntemuksella. *Kansallisille kilpailuviranomaisille olisi annettava myös valtuudet pyytää muilta kansallisilta kilpailuviranomaisilta apua sen määrittämisessä, ovatko yritykset tai yritysten yhteenliittymät jättäneet noudattamatta pyynnön esittävien kansallisten kilpailuviranomaisten toteuttamia tutkintatoimia ja niiden tekemiä päätöksiä.*

- (69) Olisi otettava käyttöön **järjestelyt**, joiden avulla kansalliset kilpailuviranomaiset voivat pyytää keskinäistä avunantoa **SEUT 101 tai 102 artiklan rajat ylittävään soveltamiseen liittyvien asiakirjojen tiedoksiantamisessa menettelyn osapuolille tai muille yrityksille, yritysten yhteenliittymille tai luonnollisille henkilöille, jotka voivat olla kyseisten tiedoksiantojen vastaanottajia. Kansallisten kilpailuviranomaisten olisi samaten voitava pyytää, että muiden jäsenvaltioiden viranomaiset** panevat täytäntöön päätöksiä, joissa määrätään sakkoja tai uhkasakkoja, **kun pyynnön esittävä viranomainen on toteuttanut kohtuulliset toimet sen varmistamiseksi, että yrityksellä, jota vastaan sakko tai uhkasakko on määrä panna täytäntöön, ei ole riittävästi omaisuutta pyynnön esittävän viranomaisen jäsenvaltiossa. Jäsenvaltioiden olisi myös säädettävä, että erityisesti kun yritys, jota vastaan sakko tai uhkasakko on täytäntöönpanokelpoinen, ei ole sijoittautunut pyynnön esittävän viranomaisen jäsenvaltioon, pyynnön vastaanottava viranomainen voi panna täytäntöön pyynnön esittävän viranomaisen tekemät päätökset pyynnön esittävän viranomaisen pyynnöstä.** Näin varmistettaisiin SEUT 101 ja 102 artiklan tehokas täytäntöönpano ja edistettäisiin sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa. **Jotta voitaisiin varmistaa, että kansalliset kilpailuviranomaiset osoittavat riittävästi resursseja keskinäistä avunantoa koskeviin pyyntöihin, ja jotta kannustettaisiin tällaiseen avunantoon, pyynnön vastaanottavien viranomaisten olisi voitava periä takaisin kyseisen avun antamisesta niille aiheutuneet kustannukset. Tällainen keskinäinen avunanto ei vaikuta neuvoston puitepäätöksen 2005/214/YOS⁶ soveltamiseen.**

⁶ Neuvoston puitepäätos 2005/214/YOS, tehty 24 päivänä helmikuuta 2005, vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta taloudellisiin seuraamuksiin (**EUVL L 76, 22.3.2005, s. 16**).

- (70) Jotta voitaisiin varmistaa, että kansalliset kilpailuviranomaiset voivat panna SEUT 101 ja 102 artiklan tehokkaasti täytäntöön, on tarpeen luoda toimivat vanhentumisaikoja koskevat säännöt. Erityisesti rinnakkaisen toimivallan järjestelmässä kansalliset vanhentumisajat olisi keskeytettävä ***tai katkaistava*** toisen jäsenvaltion kansallisten kilpailuviranomaisten tai komission menettelyjen ajaksi. ***Tällainen keskeyttäminen tai katkaiseminen ei saisi*** estää jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai ottamasta käyttöön ehdottomia vanhentumisaikoja edellyttäen, että tällaisten ehdottomien vanhentumisaikojen kesto ei tee SEUT 101 ja 102 artiklan tehokasta täytäntöönpanoa käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi.
- (71) Sen varmistamiseksi, että asiat käsitellään tehokkaasti ja vaikuttavasti Euroopan kilpailuviranomaisten verkostossa, niissä jäsenvaltioissa, joissa ***sekä*** kansallinen hallinnollinen kilpailuviranomainen että kansallinen oikeudellinen kilpailuviranomainen ***on nimetty kansallisiksi kilpailuviranomaisiksi SEUT 101 ja 102 artiklan täytäntöönpanoa varten tämän direktiivin 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 ja 16 artiklassa tarkoitetulla tavalla***, kansallisten hallinnollisten kilpailuviranomaisten olisi voitava nostaa kanne suoraan kansallisessa oikeudellisessa kilpailuviranomaisessa. Lisäksi siltä osin kuin kansalliset tuomioistuimet toimivat oikeudenkäyntimenettelyissä, jotka on pantu vireille kansallisten kilpailuviranomaisten SEUT 101 tai 102 artiklaa soveltaessaan ***tekemien*** päätösten johdosta, kansallisilla hallinnollisilla kilpailuviranomaisilla olisi oltava jo itsessään oikeus osallistua näihin oikeudenkäyntimenettelyihin täysimääräisesti syyttäjänä tai vastaajana, ja niiden olisi voitava nauttia samoista oikeuksista kuin kyseisten oikeudenkäyntimenettelyjen tällaiset ***julkiset*** osapuolet.

- (72) Riski siitä, että itsekriminoivaa aineistoa paljastetaan sen tutkinnan ulkopuolelle, jota varten se toimitettiin, voisi heikentää mahdollisten leniency hakijoiden kannustimia tehdä yhteistyötä kilpailuviranomaisten kanssa. Tämän seurauksena leniency-lausunnoista asiakirja-aineistoon tutustumisen kautta saatuja tietoja, riippumatta siitä, missä muodossa leniency-lausunnot on toimitettu, olisi käytettävä vain, jos se on tarpeen puolustautumisoikeuksien käyttämiseksi kansallisissa tuomioistuinmenettelyissä tietyissä hyvin rajoitetuissa tapauksissa, jotka liittyvät suoraan siihen asiaan, jota varten oikeus tutustua asiakirjoihin on myönnetty. Tämä ei saisi estää kilpailuviranomaisia julkaisemasta päätöksiään sovellettavan unionin tai kansallisen oikeuden mukaisesti.
- (73) Todisteet ovat merkittävässä asemassa SEUT 101 ja 102 artiklan täytäntöönpanossa. Kansallisten kilpailuviranomaisten olisi voitava ottaa huomioon asian kannalta merkitykselliset todisteet riippumatta siitä, onko ne esitetty kirjallisesti, suullisesti vai *sähköisessä tai* tallennetussa muodossa ■ . *Tähän olisi kuuluttava* mahdollisuus ottaa huomioon luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden, *jotka eivät ole julkisia viranomaisia*, tekemät salaiset tallenteet, edellyttäen että nämä tallenteet ne eivät ole ainoa todistelähde. Tämä ei saisi rajoittaa oikeutta tulla kuulluksi *eikä julkisten viranomaisten tekemien tai haltuunsa saamien tallenteiden hyväksyttävyyttä. Kansallisten kilpailuviranomaisten olisi samaten voitava ottaa huomioon sähköiset viestit merkityksellisinä todisteina riippumatta siitä, vaikuttavatko kyseiset viestit olevan lukematta tai onko ne poistettu.*

- (74) *Sen varmistaminen, että kansallisilla kilpailuviranomaisilla on valtuudet, jotka ne tarvitsevat ollakseen tehokkaampia täytäntöönpanijoita, vahvistaa tiiviin yhteistyön ja tehokkaan monenvälisen ja kahdenvälisen viestinnän tarvetta Euroopan kilpailuviranomaisten verkostossa. Tähän olisi kuuluttava muiden kuin lainsäädännöllisten toimenpiteiden kehittäminen tämän direktiivin täytäntöönpanon helpottamiseksi ja tukemiseksi.*
- (75) Tiiviin yhteistyön tukemiseksi Euroopan kilpailuviranomaisten verkostossa komission olisi ylläpidettävä, kehitettävä, hallinnoitava, käytettävä ja tuettava keskitettyä tietojärjestelmää (Euroopan kilpailuviranomaisten verkoston järjestelmä) asiaa koskevien luottamuksellisuutta, tietosuojaa ja tietoturvallisuutta koskevien vaatimusten mukaisesti. Euroopan kilpailuviranomaisten verkosto perustuu yhteentoimivuuteen, jotta se toimisi tehokkaasti ja tuloksellisesti. Kustannukset, jotka aiheutuvat Euroopan kilpailuviranomaisten verkoston järjestelmän ylläpitämisestä, kehittämisestä, hallinnoinnista, käyttäjien tukemisesta ja toiminnasta, sekä muut hallinnolliset kustannukset, joita aiheutuu Euroopan kilpailuviranomaisten verkoston toiminnan yhteydessä, erityisesti kokousten järjestämiseen liittyvät kustannukset, olisi katettava unionin yleisestä talousarviosta. Vuoteen 2020 asti Euroopan kilpailuviranomaisten verkoston järjestelmän kustannukset on varauduttu kattamaan Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksellä (EU) 2015/2240⁷ perustetusta, eurooppalaisia julkishallintoja, yrityksiä ja kansalaisia palvelevia yhteentoimivuusratkaisuja sekä yhteisiä toteutuspuitteita koskevasta ohjelmasta (ISA²-ohjelma) ottaen huomioon ohjelman käytettävissä olevat varat, tukikelpoisuus ja priorisointikriteerit.

⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös (EU) 2015/2240, annettu 25 päivänä marraskuuta 2015, eurooppalaisia julkishallintoja, yrityksiä ja kansalaisia palvelevia yhteentoimivuusratkaisuja sekä yhteisiä toteutuspuitteita koskevasta ohjelmasta (ISA²-ohjelma) julkisen sektorin nykyaikaistamisen välineenä (EUVL L 318, 4.12.2015, s. 1).

- (76) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän direktiivin tavoitteita, eli sen varmistamista, että kansallisilla kilpailuviranomaisilla on tarvittavat riippumattomuuden takeet, resurssit ja täytäntöönpano- ja sakotusvaltuudet, jotta ne voivat soveltaa tehokkaasti SEUT 101 ja 102 artiklaa ja kansallista kilpailuoikeutta rinnakkain SEUT 101 ja 102 artiklan kanssa, ja sisämarkkinoiden ja Euroopan kilpailuviranomaisten verkoston tehokkaan toiminnan varmistamista, vaan ne voidaan SEUT 101 ja 102 artiklan tehokkaan ja yhdenmukaisen soveltamisen vuoksi, joka on välttämätöntä ottaen erityisesti huomioon direktiivin alueellinen soveltamisala, saavuttaa paremmin unionin tasolla. Sen vuoksi unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.
- (77) Jäsenvaltiot ovat selittävästä asiakirjoista 28 päivänä syyskuuta 2011 annetun jäsenvaltioiden ja komission yhteisen poliittisen lausuman⁸ mukaisesti sitoutuneet perustelluissa tapauksissa liittämään ilmoitukseen toimenpiteistä, jotka koskevat direktiivin saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä, yhden tai useamman asiakirjan, joista käy ilmi direktiivin osien ja kansallisen lainsäädännön osaksi saattamiseen tarkoitettujen välineiden vastaavien osien suhde. Tämän direktiivin osalta tällaisten asiakirjojen toimittamista pidetään perusteltuna,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

⁸ EUVL L 369, 17.12.2011, s. 14.

I LUKU
KOHDE, SOVELTAMISALA JA MÄÄRITELMÄT

1 artikla

Kohde ja soveltamisala

1. Tässä direktiivissä vahvistetaan tietyt säännöt, joilla varmistetaan, että kansallisilla kilpailuviranomaisilla on sellaiset riippumattomuuden takeet, resurssit ja täytäntöönpano- ja sakotusvaltuudet, joita ne tarvitsevat voidakseen soveltaa tehokkaasti SEUT 101 ja 102 artiklaa niin, että kilpailu sisämarkkinoilla ei vääristy ja että kansallinen lainsäädäntö ja toimenpiteet, jotka estävät kansallisia kilpailuviranomaisia panemasta kilpailusääntöjä tehokkaasti täytäntöön, eivät saata kuluttajia ja yrityksiä epäedulliseen asemaan.
2. Tämä direktiivi kattaa SEUT 101 ja 102 artiklan soveltamisen sekä kansallisen kilpailuoikeuden säännösten rinnakkaisen soveltamisen samassa asiassa. ***Tämän direktiivin*** 31 artiklan 3 ja 4 kohdan osalta ***tämä direktiivi*** kattaa myös kansallisen kilpailuoikeuden ***itsenäisen soveltamisen***.
3. Tässä direktiivissä vahvistetaan tietyt keskinäistä avunantoa koskevat säännöt, jotta voidaan turvata sisämarkkinoiden sujuva toiminta ja Euroopan kilpailuviranomaisten verkoston tiiviin yhteistyön sujuva toiminta.

2 artikla
Määritelmät

1. Tässä direktiivissä tarkoitetaan
- 1) 'kansallisella kilpailuviranomaisella' viranomaista, jonka jäsenvaltio on nimennyt asetuksen (EY) N:o 1/2003 35 artiklan mukaisesti vastaamaan SEUT 101 ja 102 artiklan soveltamisesta; jäsenvaltiot voivat nimetä yhden tai useamman hallinnollisen kilpailuviranomaisen, jäljempänä 'kansalliset hallinnolliset kilpailuviranomaiset', sekä oikeusviranomaisia, jäljempänä 'kansalliset oikeudelliset kilpailuviranomaiset';
 - 2) *'kansallisella hallinnollisella kilpailuviranomaisella' hallintoviranomaista, jonka jäsenvaltio on nimennyt suorittamaan kaikki kansallisen kilpailuviranomaisen tehtävät tai jotkin niistä;*
 - 3) *'kansallisella oikeudellisella kilpailuviranomaisella' oikeusviranomaista, jonka jäsenvaltio on nimennyt suorittamaan jotkin kansallisen kilpailuviranomaisen tehtävät;*
 - 4) 'kilpailuviranomaisella' asiayhteyden mukaisesti kansallista kilpailuviranomaista, komissiota tai niitä molempia;

- 5) 'Euroopan kilpailuviranomaisten verkostolla' kansallisten kilpailuviranomaisten ja komission muodostamaa viranomaisten **verkostoa**, joka tarjoaa SEUT 101 ja 102 artiklan soveltamista ja täytäntöönpanoa koskevan keskustelu- ja yhteistyöfoorumin;
- 6) 'kansallisella kilpailuoikeudella' ■ ' kansallisen oikeuden säännöksiä, joilla on pääosin samat tavoitteet kuin SEUT 101 ja 102 artiklalla ja joita sovelletaan samaan asiaan rinnakkain unionin **kilpailuoikeuden** kanssa asetuksen (EY) N:o 1/2003 **3 artiklan 1 kohdan mukaisesti, sekä kansallisen oikeuden säännöksiä, joilla on pääosin samat tavoitteet kuin SEUT 101 ja 102 artiklalla ja joita sovelletaan itsenäisesti tämän direktiivin 31 artiklan 3 ja 4 kohdan osalta**, lukuun ottamatta niitä kansallisen oikeuden säännöksiä, joissa määrätään rikosoikeudellisia seuraamuksia luonnollisille henkilöille;
- 7) 'kansallisella tuomioistuimella' SEUT 267 artiklassa tarkoitettua jäsenvaltion tuomioistuinta;
- 8) 'muutoksenhakutuomioistuimella' kansallista tuomioistuinta, jolla on toimivalta varsinaisin muutoksenhakekeinoin arvioida kansallisen kilpailuviranomaisen tekemät päätökset tai **näiden** päätösten johdosta annetut ratkaisut riippumatta siitä, onko **kyseisellä** tuomioistuimella itsellään toimivalta todeta kilpailuoikeuden rikkominen;

- 9) 'täytäntöönpanomenettelyllä' asian käsittelyä kilpailuviranomaisessa SEUT 101 tai 102 artiklan soveltamiseksi siihen saakka, kun kyseinen kilpailuviranomainen on päättänyt menettelyn tekemällä kansallisen kilpailuviranomaisen tapauksessa tämän direktiivin **10, 12** tai **13** artiklassa tarkoitetun päätöksen tai komission tapauksessa asetuksen (EY) N:o 1/2003 7, 9 tai 10 artiklassa tarkoitetun päätöksen tai niin kauan, kun kilpailuviranomainen ei ole todennut, että sen puolesta ei ole perusteita jatkotoimiin;
- 10) 'yrityksellä', johon viitataan SEUT 101 ja 102 artiklassa, **■** jokaista yksikköä, joka harjoittaa taloudellista toimintaa, riippumatta yksikön oikeudellisesta muodosta ja rahoitustavasta;
- 11) **■** 'kartellilla' kahden **■** tai useamman kilpailijan välistä sopimusta tai yhdenmukaistettua menettelytapaa, jonka tarkoituksena on sovittaa yhteen niiden kilpailukäyttäytyminen markkinoilla **■** tai vaikuttaa merkityksellisiin kilpailuparametreihin, esimerkiksi, ***mutta ei pelkästään***, vahvistamalla ***tai sovittamalla yhteen*** osto- tai myyntihintoja tai muut kauppaehtoja, ***mukaan lukien teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyen***, jakamalla tuotanto- tai myyntikiintiöitä, jakamalla markkinat ***ja asiakkaat***, tarjouskartelli mukaan lukien, rajoittamalla tuontia tai vientiä **■** tai kilpailunvastaisilla toimilla muita kilpailijoita vastaan;

- 12) '*salaisella kartellilla*' *kartellia, jonka olemassaolo* on osittain tai *kokonaan salattu*;
- 13) 'sakoista vapauttamisella' sitä, että yritys *vapautetaan sakoista, jotka sille olisi muutoin* määrätty sen osallistumisesta salaiseen kartelliin, palkkiona *sen* yhteistyöstä kilpailuviranomaisen kanssa leniency-ohjelman puitteissa;
- 14) 'sakkojen lieventämisellä' sitä, että yritykselle määrättävän *sakon määrää lievennetään* verrattuna sakkoon, joka sille olisi muutoin määrätty sen osallistumisesta salaiseen kartelliin, palkkiona *sen* yhteistyöstä kilpailuviranomaisen kanssa leniency-ohjelman puitteissa;
- 15) 'leniencyllä' sekä sakoista vapauttamista että sakkojen lieventämistä;
- 16) 'leniency-ohjelmalla' SEUT 101 artiklan tai kansallisen oikeuden *vastaavan säännöksen* soveltamista koskevaa ohjelmaa, jonka perusteella salaiseen kartelliin osallinen tekee muista kartelliin osallistuneista yrityksistä riippumatta yhteistyötä kilpailuviranomaisen tutkinnassa toimittamalla oma-aloitteisia selostuksia, jotka koskevat kyseisellä osallisella kartellista olevia tietoja ja sen roolia kartellissa, minkä vastineeksi kyseiselle osalliselle myönnetään päätöksen nojalla tai menettelyn jatkamatta jättämisellä vapautus kartelliin osallistumisen johdosta määrättävistä sakoista tai lievennetään näitä sakkoja;

- 17) 'leniency-lausunnolla' yrityksen tai luonnollisen henkilön laatimaa tai niiden puolesta laadittua kilpailuviranomaiselle osoitettua oma-aloitteista suullista tai kirjallista selostusta tai sellaisen tallennetta, jossa esitetään kyseisellä yrityksellä tai luonnollisella henkilöllä ■ kartellista olevat tiedot ja sen rooli kartellissa ja joka on laadittu nimenomaan esitettäväksi kilpailuviranomaiselle sakoista vapauttamiseksi tai sakkojen lieventämiseksi leniency-ohjelman mukaisesti, ■ lukuun ottamatta todisteita, joiden olemassaolo ei ole yhteydessä täytäntöönpanomenettelyyn, riippumatta siitä, ovatko nämä tiedot kilpailuviranomaisen asiakirja-aineistossa, *eli jo olemassa olevia tietoja*;

■

- 18) 'sovintoehdotuksella' sellaista yrityksen laatimaa tai sen puolesta laadittua oma-aloitteista selostusta kilpailuviranomaiselle, jossa yritys myöntää osallisuutensa SEUT 101 *tai* 102 artiklan tai kansallisen kilpailuoikeuden rikkomiseen tai luopuu osallisuutensa kiistämisestä sekä myöntää kyseistä rikkomista koskevan vastuunsa ja joka on laadittu nimenomaan siksi, että kilpailuviranomainen voisi soveltaa yksinkertaistettua tai nopeutettua menettelyä;
- 19) 'hakijalla' yritystä, joka hakee sakoista vapauttamista tai niiden lieventämistä leniency-ohjelman puitteissa;
- 20) 'pyynnön esittävällä viranomaisella' kansallista kilpailuviranomaista, joka esittää 24, 25, 26, 27 tai 28 artiklassa tarkoitetun keskinäistä avunantoa koskevan pyynnön;
- 21) 'pyynnön vastaanottavalla viranomaisella' kansallista kilpailuviranomaista, joka vastaanottaa keskinäistä avunantoa koskevan pyynnön, ja kun on kyse 25, 26, 27 *tai* 28 artiklassa tarkoitetusta avunantopyynnöstä, toimivaltaista julkista elintä, jolla on pääasiallinen vastuu tällaisten päätösten täytäntöönpanosta kansallisten lakien, asetusten ja hallinnollisen käytännön mukaisesti;
- 22) *'lopullisella päätöksellä' päätöstä, johon ei voida tai ei enää voida hakea muutosta varsinaisin muutoksenhakukeinoin.*

2. Kaikkia tässä direktiivissä olevia viittauksia SEUT 101 ja 102 artiklan soveltamiseen *tai* rikkomiseen on tulkittava siten, että ne käsittävät myös kansallisen kilpailuoikeuden rinnakkaisen soveltamisen samassa asiassa.

II LUKU
PERUSOIKEUDET

3 artikla
Suojakeinot

1. ***SEUT 101 tai 102 artiklan rikkomisia koskevassa menettelyssä, myös kansallisten kilpailuviranomaisten käyttäessä tässä direktiivissä tarkoitettuja valtuuksia, on noudatettava unionin oikeuden ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan yleisiä periaatteita.***
2. ***Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 1 kohdassa tarkoitettujen valtuuksien käyttöön sovelletaan yritysten puolustautumisoikeuksien osalta asianmukaisia suojakeinoja, mukaan lukien oikeus tulla kuulluksi ja oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoin tuomioistuimessa*** .
3. ***Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisten kilpailuviranomaisten täytäntöönpanomenettelyt suoritetaan kohtuullisessa ajassa. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset kilpailuviranomaiset hyväksyvät väitetiedoksiannon ennen tämän direktiivin 10 artiklan mukaisen päätöksen tekemistä.***

III LUKU
RIIPPUMATTOMUUS JA RESURSSIT

4 artikla
Riippumattomuus

1. Kansallisten hallinnollisten kilpailuviranomaisten riippumattomuuden takaamiseksi niiden soveltaessa SEUT 101 ja 102 artiklaa jäsenvaltioiden on varmistettava, että tällaiset ***viranomaiset*** suorittavat tehtävänsä ja käyttävät valtuuksiaan puolueettomasti pyrkien varmistamaan ***kyseisten*** säännösten tehokkaan ja yhdenmukaisen soveltamisen, ottaen huomioon oikeasuhteiset vastuuvastuullisuutta koskevat vaatimukset, sanotun kuitenkin rajoittamatta kilpailuviranomaisten välistä läheistä yhteistyötä Euroopan kilpailuviranomaisten verkostossa.
2. Jäsenvaltioiden on erityisesti ***varmistettava vähintään, että henkilöstö ja henkilöt, jotka tekevät päätöksiä kansallisissa hallinnollisissa kilpailuviranomaisissa tämän direktiivin 10–13 ja 16 artiklassa tarkoitettuja valtuuksia käyttäen,***
 - a) ***pystyvät*** suorittamaan tehtävänsä ja käyttämään valtuuksiaan SEUT 101 ja 102 artiklan soveltamiseksi riippumatta poliittisesta ja muusta ulkoisesta vaikutuksesta;

- b) ***eivät*** pyydä eivätkä ota vastaan ohjeita ■ hallitukselta tai ***miltään*** muulta julkiselta tai yksityiseltä elimeltä suorittaessaan tehtäviään ja käyttäessään valtuuksiaan SEUT 101 ja 102 artiklan soveltamiseksi, ***sanotun kuitenkaan rajoittamatta jäsenvaltion hallituksen oikeutta antaa soveltuviissa tapauksissa yleisiä toimintapolitiittisia sääntöjä, jotka eivät liity toimialaselvityksiin tai tiettyihin täytäntöönpanomenettelyihin; ja***
- c) ***pidättyvät*** kaikista toimista, jotka ovat ristiriidassa heidän SEUT 101 ja 102 artiklan soveltamiseksi suorittamiensa tehtävien ***ja/tai*** käyttämiensä valtuuksien kanssa, ***ja heihin sovelletaan menettelyjä, joilla varmistetaan, että he toimesta lähdettyään pidättyvät kohtuullisen ajan käsittelemästä täytäntöönpanomenettelyjä, joista voisi aiheutua eturistiriitoja.***

3. *Henkilöitä, jotka tekevät päätöksiä kansallisissa hallinnollisissa kilpailuviranomaisissa 10–13 ja 16 artiklassa tarkoitettuja valtuuksia käyttäen, ei saa irtisanoa tällaisista viranomaisista syistä, jotka liittyvät tämän direktiivin 5 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen, SEUT 101 ja 102 artiklan soveltamiseen liittyvien tehtävien asianmukaiseen suorittamiseen tai valtuuksien asianmukaiseen käyttöön. Heidät voidaan irtisanoa ainoastaan, jos he eivät enää täytä tehtäviensä suorittamisen edellyttämiä vaatimuksia tai jos heidän on todettu syyllistyneen vakavaan väärinkäyttöön kansallisen lainsäädännön nojalla. Tehtävien suorittamisen edellyttämistä vaatimuksista ja vakavan väärinkäytön määritelmästä on säädettävä etukäteen kansallisessa lainsäädännössä ottaen huomioon, että on tarpeen varmistaa tehokas täytäntöönpano.*
4. *Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisten hallinnollisten kilpailuviranomaisten päätöksentekaelimen jäsenet valitaan, otetaan palvelukseen tai nimitetään kansallisessa lainsäädännössä ennalta vahvistettujen selkeiden ja avoimien menettelyjen mukaisesti.*

5. Kansallisilla hallinnollisilla kilpailuviranomaisilla on *oltava* valtuudet asettaa tämän direktiivin 5 artiklan 2 kohdassa *tarkoitettut*, SEUT 101 ja 102 artiklan soveltamiseen liittyvät tehtävänsä tärkeysjärjestykseen. Siltä osin kuin kansallisilla hallinnollisilla kilpailuviranomaisilla on velvollisuus tutkia *viralliset* kantelut, ■ kyseisillä viranomaisilla *on oltava valtuudet* hylätä kyseiset kantelut sillä perusteella, että ne eivät pidä *niitä täytäntöönpanon kannalta* ensisijaisina. Tämä ei rajoita kansallisten hallinnollisten kilpailuviranomaisten toimivaltaa hylätä kantelut kansallisessa lainsäädännössä määritellyillä muilla perusteilla.

5 artikla

Resurssit

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava *vähintään*, että kansallisilla kilpailuviranomaisilla on *riittävä määrä pätevää henkilöstöä sekä riittävät* taloudelliset, ■ tekniset *ja teknologiset* resurssit, joita ne tarvitsevat SEUT 101 ja 102 artiklan soveltamiseen liittyvien tehtäviensä suorittamiseksi ja valtuuksiensa käyttämiseksi *tehokkaasti* tämän artiklan 2 kohdan *mukaisesti*.

2. Edellä olevaa 1 kohtaa sovellettaessa **■** kansallisten kilpailuviranomaisten **on voitava vähintään toteuttaa** tutkintoja SEUT 101 ja 102 artiklan soveltamiseksi, **tehdä** päätöksiä **kyseisiä** määräyksiä soveltaen asetuksen (EY) N:o 1/2003 5 artiklan perusteella ja toimia tiiviissä **yhteistyössä** Euroopan kilpailuviranomaisten verkostossa, jotta voidaan varmistaa SEUT 101 ja 102 artiklan tehokas ja yhdenmukainen soveltaminen. **Siltä osin kuin siitä säädetään kansallisessa lainsäädännössä, kansallisten kilpailuviranomaisten on voitava tarvittaessa myös neuvoa julkisia laitoksia ja elimiä sellaisten lakien, asetusten ja hallinnollisten toimenpiteiden osalta, jotka voivat vaikuttaa kilpailuun sisämarkkinoilla, sekä edistää yleistä tietoisuutta SEUT 101 ja 102 artiklasta.**
3. **Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset kilpailuviranomaiset voivat toimia itsenäisesti käyttäessään niiden 2 kohdan mukaisten tehtävien suorittamiseen osoitettuja talousarviomäärärahoja, sanotun kuitenkaan rajoittamatta kansallisten talousarviosääntöjen ja -menettelyjen soveltamista.**
4. **Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset hallinnolliset kilpailuviranomaiset toimittavat säännöllisesti kertomuksen toiminnastaan ja resursseistaan hallintoelimelle tai parlamentaariselle elimelle. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tällaiseen kertomukseen sisältyy tietoa päätöksentekoelimen jäsenten nimityksistä ja irtisanomisista, päätöksentekoelimelle kyseisenä vuonna osoitettujen resurssien määrästä sekä kyseiseen määrään mahdollisesti tehdyistä muutoksista aiempiin vuosiin verrattuna. Kyseiset kertomukset on asetettava julkisesti saataville.**

IV LUKU VALTUUDET

6 artikla

Valtuudet tarkastaa toimitiloja

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset hallinnolliset kilpailuviranomaiset **voivat** SEUT 101 ja 102 artiklan soveltamiseksi suorittaa kaikki tarvittavat ennalta ilmoittamattomat tarkastukset yrityksissä ja yritysten yhteenliittymissä. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisten kilpailuviranomaisten **tällaisen tarkastuksen** suorittamiseen valtuuttamalla **tai nimittämällä** virkamiehillä ja muilla mukana olevilla henkilöillä on vähintään valtuudet
 - a) päästä yritysten ja yritysten yhteenliittymien kaikkiin tiloihin, kaikille alueille ja kaikkiin kulkuneuvoihin;
 - b) tutkia kirjanpitoa ja kaikkia muita liikeasiakirjoja riippumatta siitä, missä muodossa ne on tallennettu, **ja** saada pääsy **kaikkiin** tietoihin, jotka ovat tarkastuksen kohteena olevan yksikön saatavilla;
 - c) ottaa tai saada missä tahansa muodossa jäljennöksiä tai otteita kirjanpidosta tai asiakirjoista ja, jos he katsovat sen **aiheelliseksi**, jatkaa **tällaisten** tiedonhakujen tekemistä **ja** jäljennösten tai otteiden **valikointia** kansallisten kilpailuviranomaisten tiloissa tai missä tahansa muissa tarkoitukseen varatuissa tiloissa;

- d) sinetöidä kaikki toimitilat ja kirjanpito tai asiakirjat siksi ajaksi ja siltä osin kuin on tarpeen tarkastuksen suorittamiseksi;
- e) pyytää kaikilta yrityksen tai yritysten yhteenliittymän edustajilta tai henkilöstön jäseniltä tarkastuksen kohteeseen ja tarkoitukseen liittyviä selvityksiä tosiseikoista ja asiakirjoista ja tallentaa saamansa vastaukset.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yrityksiltä ja yritysten yhteenliittymiltä edellytetään 1 kohdassa tarkoitettuihin tarkastuksiin suostumista. Jäsenvaltioiden on myös varmistettava, että jos yritys tai yritysten yhteenliittymä vastustaa kansallisen hallinnollisen kilpailuviranomaisen määräämää *ja*/tai kansallisen oikeusviranomaisen hyväksymää tarkastusta, kansalliset kilpailuviranomaiset voivat saada tarvittavaa apua poliisilta tai vastaavalta lainvalvontaviranomaiselta voidakseen suorittaa tarkastuksen. Apua voidaan saada myös turvaamistoimenpiteenä.
3. *Tämä artikla ei vaikuta kansallisessa lainsäädännössä asetettuihin vaatimuksiin, jotka koskevat kansallisen oikeusviranomaisen antamaa ennakkolupaa tällaisiin tarkastuksiin.*

7 artikla

Valtuudet tarkastaa muita tiloja

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos voidaan perustellusti epäillä, että kirjanpitoa ja muita liiketoimintaan ja tarkastuksen kohteeseen liittyviä asiakirjoja, joilla voi olla merkitystä näytettäessä toteen SEUT 101 tai 102 artiklan **rikkomista**, säilytetään muissa kuin tämän direktiivin 6 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetuissa tiloissa, alueilla tai kulkuneuvoissa, yritysten **tai** yritysten yhteenliittymien johtajien, hallituksen jäsenten ja muiden henkilöstön edustajien yksityisasunnot mukaan lukien, kansalliset hallinnolliset kilpailuviranomaiset voivat suorittaa ennalta ilmoittamattomia tarkastuksia kyseisissä tiloissa, alueilla ja kulkuneuvoissa.
2. Tällaisia tarkastuksia **ei saa** suorittaa ilman kansallisen oikeusviranomaisen ennakkolupaa.
3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että virkamiehillä ja muilla mukana olevilla henkilöillä, jotka kansalliset **kilpailuviranomaiset** ovat valtuuttaneet **tai nimittäneet** suorittamaan tämän artiklan 1 kohdan mukaisen tarkastuksen, on **vähintään** 6 artiklan 1 kohdan a, b ja c alakohdassa ja 6 artiklan 2 kohdassa esitetyt valtuudet.

8 artikla
Tietopyynnöt

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset hallinnolliset kilpailuviranomaiset voivat SEUT 101 ja 102 artiklan soveltamiseksi vaatia ■ yrityksiä ja yritysten yhteenliittymiä toimittamaan kaikki tarvittavat tiedot asetetun *kohtuullisen määräajan* kuluessa. *Tällaisten tietopyyntöjen on oltava oikeasuhteisia, eivätkä ne saa pakottaa pyynnön vastaanottajia myöntämään SEUT 101 ja 102 rikkomista.* Kaikkien tarvittavien tietojen toimittamista koskeva velvoite kattaa tiedot, jotka ovat *tällaisen* yrityksen *tai* yritysten yhteenliittymän saatavilla. *Kansallisilla kilpailuviranomaisilla on myös oltava valtuudet vaatia kaikkia muita luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä toimittamaan tiedot, jotka voivat olla merkityksellisiä SEUT 101 ja 102 artiklan soveltamisen kannalta asetetun kohtuullisen määräajan kuluessa.*

9 artikla
Kuulemiset

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisilla kilpailuviranomaisilla on vähintään valtuudet kutsua kuultavaksi kaikki yrityksen tai yritysten yhteenliittymän edustajat, kaikki muiden oikeushenkilöiden edustajat ja kaikki luonnolliset henkilöt, kun tällaisilla edustajilla tai henkilöillä voi olla hallussaan SEUT 101 ja 102 artiklan soveltamisen kannalta merkityksellisiä tietoja.

Rikkomisen toteaminen ja lopettaminen

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos kansalliset kilpailuviranomaiset toteavat SEUT 101 tai 102 artiklan rikkomisen, ne voivat päätöksellään määrätä kyseiset yritykset ja yritysten yhteenliittymät lopettamaan *kyseisen* rikkomisen. Tässä tarkoituksessa ne voivat määrätä toteuttamaan kaikki käyttäytymistä koskevat tai rakenteelliset korjaustoimenpiteet, jotka ovat oikeasuhteisia tehtyyn rikkomiseen nähden ja välttämättömiä sen tosiasialliselle lopettamiselle. *Valitessaan kahden yhtä tehokkaan korjaustoimenpiteen välillä kansallisten kilpailuviranomaisten on valittava yritykselle vähemmän raskas toimenpide suhteellisuusperiaatteen mukaisesti.*

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisilla kilpailuviranomaisilla on valtuudet todeta SEUT 101 tai 102 artiklan rikkomisen tapahtuneen menneisyydessä.

2. *Jos kansalliset kilpailuviranomaiset ilmoitettuaan asiasta komissiolle asetuksen (EY) N:o 1/2003 11 artiklan 3 kohdan mukaisesti toteavat, että täytäntöönpanomenettelyn jatkamiselle ei ole perusteita, ja ne sen johdosta päättävät kyseisen täytäntöönpanomenettelyn, jäsenvaltioiden on varmistettava, että mainitut kansalliset kilpailuviranomaiset ilmoittavat komissiolle asiasta.*

11 artikla
Välitoimet

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisilla ■ kilpailuviranomaisilla on valtuudet oma-aloitteisesti määrätä päätöksellään yrityksille *ja yritysten yhteenliittymille* välitoimia, ainakin kiireellisissä tapauksissa, joissa vaarana on aiheuttaa kilpailulle vakavaa ja peruuttamatonta haittaa, jos ensi näkemältä on todettavissa, että kyse on SEUT 101 tai 102 artiklan rikkomisesta. Tällaisen päätöksen on *oltava oikeasuhteinen, ja* sitä on sovellettava *joko määrätyn ajanjakson* ajan, *jota* voidaan jatkaa sikäli kuin se on tarpeen ja asianmukaista, *tai lopullisen päätöksen tekemiseen saakka. Kansallisten kilpailuviranomaisten on ilmoitettava Euroopan kilpailuviranomaisten verkostolle määräämistään välitoimista.*
2. *Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 1 kohdassa tarkoitettujen välitoimien lainmukaisuus, oikeasuhteisuus mukaan luettuna, voidaan tutkia nopeutetuissa muutoksenhakumenettelyissä.*

12 artikla
Sitoumukset

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että täytäntöönpanomenettelyissä, jotka on käynnistetty tarkoituksena **tehdä** päätös, jossa SEUT 101 tai 102 artiklan rikkominen määrätään lopetettavaksi, kansalliset kilpailuviranomaiset voivat **markkinatoimijoiden näkemyksiä joko virallisesti tai epävirallisesti kuultuaan** päätöksellään määrätä yritysten **tai yritysten yhteenliittymien** esittämät sitoumukset **velvoittaviksi, kun kyseiset sitoumukset** vastaavat **kansallisten kilpailuviranomaisten** esittämiin huolenaiheisiin. Päätös voidaan tehdä määräajaksi, ja siinä on todettava, ettei kyseisen kansallisen kilpailuviranomaisen toimille ole enää perusteita.
2. ***Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisilla kilpailuviranomaisilla on tehokkaat valtuudet seurata 1 kohdassa tarkoitettujen sitoumusten täytäntöönpanoa.***

3. *Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset kilpailuviranomaiset voivat aloittaa täytäntöönpanomenettelyn uudelleen, jos jokin 1 kohdassa tarkoitetun päätöksen perusteena ollut tosiseikka on muuttunut olennaisesti, jos yritykset tai yritysten yhteenliittymät toimivat vastoin sitoumuksiaan tai jos 1 kohdassa tarkoitettu päätös on perustunut osapuolten toimittamiin puutteellisiin, virheellisiin tai harhaanjohtaviin tietoihin.*

V LUKU

SAKOT JA UHKASAKOT

13 artikla

Yrityksille ja yritysten yhteenliittymille määrättävät sakot

1. **■** Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset hallinnolliset kilpailuviranomaiset voivat joko määrätä *niiden omissa* täytäntöönpanomenettelyissä tehdyllä päätöksellä tai pyytää muussa kuin rikosoikeudellisessa oikeudenkäyntimenettelyssä määräämään yrityksille ja yritysten yhteenliittymille sakkoja, jotka ovat tehokkaita, oikeasuhteisia ja *varoittavia*, jos ne tahallaan tai tuottamuksesta rikkovat SEUT 101 tai 102 artiklaa.

2. ■ Jäsenvaltioiden on varmistettava **vähintään**, että kansalliset hallinnolliset kilpailuviranomaiset voivat joko määrätä **niiden omissa** täytäntöönpanomenettelyissä tehdyllä päätöksellä tai pyytää muussa kuin rikosoikeudellisessa oikeudenkäyntimenettelyssä määräämään yrityksille **ja** yritysten yhteenliittymille sakkoja, jotka ovat tehokkaita, oikeasuhteisia ja **varoittavia**. Tällaiset sakot on määritettävä suhteessa niiden **maailmanlaajuiseen** kokonaisliikevaihtoon, jos tahallaan tai tuottamuksesta
- a) ne eivät suostu 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun tarkastukseen;
 - b) kansallisten kilpailuviranomaisten valtuuttamien tai nimittämien virkamiesten tai muiden mukana olevien henkilöiden 6 artiklan 1 kohdan d alakohdan nojalla asettamat sinetit on murrettu;
 - c) ne antavat 6 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettuun kysymykseen virheellisen tai harhaanjohtavan vastauksen tai eivät anna tai kieltäytyvät antamasta täydellistä vastausta ■ ;
 - d) ne antavat virheellisiä, puutteellisia tai harhaanjohtavia tietoja vastatessaan 8 artiklassa ■ tarkoitettuun pyyntöön taikka eivät toimita tietoja asetetussa määräajassa;
 - e) **ne eivät saavu 9 artiklassa tarkoitettuun kuulemiseen;**
 - f) ne eivät noudata 10, 11 ja 12 artiklassa tarkoitettua päätöstä.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että *1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa menettelyissä voidaan määrätä tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia sakkoja.*
4. *Tämä artikla ei rajoita sellaisten kansallisten lakien soveltamista, joiden nojalla voidaan määrätä seuraamuksia rikosoikeudellisissa oikeudenkäyntimenettelyissä, edellyttäen että kyseisten lakien soveltaminen ei vaikuta SEUT 101 ja 102 artiklan tehokkaaseen ja yhdenmukaiseen täytäntöönpanoon.*
5. *Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yrityksen käsitettä sovelletaan sakkojen määräämiseksi emoyhtiöille ja yritysten oikeudellisille ja taloudellisille seuraajille.*

14 artikla

Sakkojen määrän laskeminen

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset kilpailuviranomaiset ottavat huomioon sekä rikkomisen vakavuuden että sen keston, kun ne määrittävät SEUT 101 tai 102 artiklan rikkomisesta määrättävän sakon määrän.
2. *Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset kilpailuviranomaiset voivat SEUT 101 tai 102 artiklan rikkomisesta määrättävän sakon määrää määrittäessään ottaa direktiivin 2014/104/EU 18 artiklan 3 kohdan mukaisesti huomioon sovintoratkaisuun perustuvan korvauksen maksamisen.*

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos yritysten yhteenliittymälle on määrätty **SEUT 101 tai 102 artiklan rikkomisesta** sakko, jossa otetaan huomioon siihen kuuluvien yritysten liikevaihto, eikä yhteenliittymä ole maksukykyinen, yhteenliittymän on vaadittava siihen kuuluvilta yrityksiltä osuuksia sakon maksamiseksi.
4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos **3 kohdassa tarkoitettuja osuuksia ei ole maksettu yhteenliittymälle täysimääräisinä kansallisten kilpailuviranomaisten asettamassa määräajassa**, kansalliset kilpailuviranomaiset **voivat** vaatia **■** sakon maksamista **suoraan** miltä tahansa yritykseltä, jonka edustajat olivat yhteenliittymän päätöksentekuelinten jäseniä. **Sen jälkeen kun** kansalliset kilpailuviranomaiset **ovat vaatineet maksua kyseisiltä yrityksiltä, ne voivat myös tarvittaessa sakon täysimääräisen maksamisen varmistamiseksi** vaatia maksamatta olevan sakon määrän maksamista miltä tahansa yhteenliittymän niistä jäsenistä, jotka toimivat markkinoilla, joilla rikkominen tapahtui. **Tämän kohdan mukaista** maksua ei kuitenkaan saa vaatia **yrityksiltä, jotka osoittavat, että ne** eivät ole panneet täytäntöön **rikkomista koskevaa yhteenliittymän päätöstä** ja joko eivät ole olleet siitä tietoisia tai ovat vetäytyneet siitä aktiivisesti ennen kuin tutkinta aloitettiin.

15 artikla
Sakon enimmäismäärä

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että ■ sen sakon enimmäismäärä, jonka kansalliset kilpailuviranomaiset voivat määrätä kullekin SEUT 101 tai 102 artiklan rikkomiseen osallistuneelle yritykselle tai yritysten yhteenliittymälle, *on vähintään* 10 prosenttia yrityksen tai yritysten yhteenliittymän maailmanlaajuisesta kokonaisliikevaihdosta 13 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun päätöksen tekemistä edeltäneellä tilikaudella.
2. Jos yritysten yhteenliittymän suorittama rikkominen liittyy sen jäsenten toimintaan, sakon enimmäismäärän on oltava *vähintään* 10 prosenttia sellaisten jäsenten maailmanlaajuisen kokonaisliikevaihtojen summasta, jotka toimivat niillä markkinoilla, joihin yhteenliittymän suorittama rikkominen on vaikuttanut. Yksittäisen yrityksen rahallinen vastuu ei kuitenkaan saa sakon maksussa ylittää 1 kohdan mukaisesti vahvistettua enimmäismäärää.

16 artikla
Uhkasakot

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset kilpailuviranomaiset voivat päätöksellä määrätä yrityksille ja yritysten yhteenliittymille tehokkaita, oikeasuhteisia ja **varoittavia** uhkasakkoja. Tällaiset uhkasakot on määritettävä suhteessa tällaisten yritysten ja yritysten yhteenliittymien **edellisen tilikauden keskimääräiseen** päivittäiseen **maailmanlaajuiseen** kokonaisliikevaihtoon **kultakin viivästyspäivältä laskettuna** **kyseisessä päätöksessä määrätystä päivästä**, pakottaakseen kyseiset yritykset ja yritysten yhteenliittymät **ainakin**

■

- a) antamaan tiedot täydellisinä ja virheettöminä 8 artiklassa tarkoitettuun pyyntöön vastatessaan,
- b) **saapumaan 9 artiklassa tarkoitettuun kuulemiseen.**

2. **Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset kilpailuviranomaiset voivat päätöksellä määrätä yrityksille ja yritysten yhteenliittymille tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia uhkasakkoja. Tällaiset uhkasakot on määritettävä suhteessa tällaisten yritysten ja yritysten yhteenliittymien edellisen tilikauden keskimääräiseen päivittäiseen maailmanlaajuiseen kokonaisliikevaihtoon kultakin viivästyspäivältä laskettuna kyseisessä päätöksessä määrätystä päivästä, jotta nämä yritykset ja yritysten yhteenliittymät pakotetaan ainakin**

- a) **suostumaan 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun tarkastukseen;**
- b) noudattamaan 10, 11 ja 12 artiklassa tarkoitettua päätöstä.

VI LUKU
LENIENCY-***OHJELMAT SALAISILLE KARTELLEILLE***

17 artikla

Sakoista vapauttaminen

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisilla kilpailuviranomaisilla on käytössä leniency-ohjelmia, joiden avulla ne voivat vapauttaa sakoista yritykset, ***jotka paljastavat osallisuutensa salaisiin kartelleihin. Tämä ei rajoita sitä, että kansallisilla kilpailuviranomaisilla voi olla käytössä leniency-ohjelmia, jotka koskevat muita rikkomisia kuin salaisia kartelleja, tai leniency-ohjelmia, joiden avulla ne voivat vapauttaa luonnollisia henkilöitä sakoista.***
2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että vapautus sakoista ***myönnetään*** ainoastaan, jos hakija
 - a) täyttää 19 artiklassa säädetyt edellytykset;
 - b) paljastaa osallisuutensa salaiseen kartelliin; ja

- c) toimittaa ensimmäisenä todisteita,
- i) joiden perusteella kansallinen kilpailuviranomainen voi hakemuksen vastaanotettuaan suorittaa salaiseen kartelliin liittyvän kohdennetun tarkastuksen, edellyttäen että kansallisella kilpailuviranomaisella ei ollut vielä hallussaan **riittäviä** todisteita tällaisen tarkastuksen tekemiseksi tai se ei ollut vielä tehnyt tällaista tarkastusta; tai
 - ii) jotka kansallinen kilpailuviranomainen katsoo **riittäviksi leniency-ohjelman piiriin kuuluvan** rikkomisen **toteamiseen**, edellyttäen että ■ viranomaisella ei ollut vielä hallussaan **riittäviä** todisteita tällaisen rikkomisen toteamiseksi ja että mikään muu yritys ei ole aiemmin ollut **kyseisen salaisen** kartellin yhteydessä oikeutettu sakoista vapauttamiseen i alakohdan mukaisesti.
3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kaikki yritykset voidaan vapauttaa sakoista, **lukuun ottamatta** yrityksiä, jotka ovat toteuttaneet toimenpiteitä painostaakseen muita yrityksiä **liittymään** salaiseen kartelliin **tai pysymään sen piirissä**.

4. *Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset kilpailuviranomaiset ilmoittavat hakijalle, onko se ehdollisesti vapautettu sakoista vai ei. Hakija voi pyytää, että kansallinen kilpailuviranomainen ilmoittaa sille sen hakemuksen tuloksesta kirjallisesti. Jos kansallinen kilpailuviranomainen hylkää sakoista vapauttamista koskevan hakemuksen, asianomainen hakija voi pyytää kyseistä kansallista kilpailuviranomaista tarkastelemaan sen hakemusta sakkojen lieventämistä koskevana hakemuksena.*

18 artikla

Sakkojen lieventäminen

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisilla kilpailuviranomaisilla on käytössä leniency-ohjelmia, joiden avulla ne voivat lieventää **sakkoja** niiden yritysten osalta, jotka eivät voi saada vapautusta sakoista. *Tämä ei rajoita sitä, että kansallisilla kilpailuviranomaisilla voi olla käytössä leniency-ohjelmia, jotka koskevat muita rikkomisia kuin salaisia kartelleja, tai leniency-ohjelmia, joiden avulla ne voivat lieventää luonnollisten henkilöiden sakkoja.*

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että sakkojen lieventäminen myönnetään ainoastaan, jos hakija
- a) täyttää 19 artiklassa säädetyt edellytykset;
 - b) paljastaa osallisuutensa salaiseen kartelliin; ja
 - c) toimittaa väitettyä salaista kartellia koskevia todisteita, joilla on merkittävää lisäarvoa näytettäessä toteen leniency-ohjelman *piiriin kuuluva* rikkominen, kun niitä verrataan todisteisiin, jotka olivat jo kansallisen kilpailuviranomaisen hallussa hakemuksen tekemisen aikaan.
3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että *jos hakija* esittää *ratkaisevia* todisteita ■ , joita kansallinen kilpailuviranomainen käyttää näyttääkseen toteen lisäseikkoja, joiden johdosta sakkoja korotetaan verrattuna sakkoihin, jotka salaiseen kartelliin osallistujille olisi muutoin määrätty, *kansallinen kilpailuviranomainen ei ota näitä lisäseikkoja lukuun määrittäessään sakkoa, joka määrätään kyseiset todisteet toimittaneelle sakkolievennyksen hakijalle.*

19 artikla

Leniencyä koskevat yleiset edellytykset

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että *salaiseen kartelliin osallistumista koskevan* leniencyn saamiseksi hakijalta vaaditaan seuraavien edellytysten täyttämistä:

- a) se on lopettanut osallistumisensa väitettyyn salaiseen kartelliin *viimeistään* välittömästi leniency-hakemuksensa tekemisen jälkeen, lukuun ottamatta sellaista osallistumista, joka olisi toimivaltaisen kansallisen kilpailuviranomaisen näkemyksen mukaan kohtuudella välttämätöntä sen tutkinnan luotettavuuden säilyttämiseksi;
- b) se tekee todellista, kokonaisvaltaista, jatkuvaa ja nopeaa yhteistyötä kansallisen kilpailuviranomaisen kanssa hakemuksen jättämisestä siihen asti kun viranomainen on lopettanut täytäntöönpanomenettelynsä kaikkia tutkinnan kohteena olleita osapuolia vastaan tekemällä päätöksen tai on päättänyt täytäntöönpanomenettelynsä muulla tavoin; tällaisessa yhteistyössä hakijan on muun muassa
 - i) toimitettava kansalliselle kilpailuviranomaiselle välittömästi kaikki haltuunsa tulevat tai *käytettävissään* olevat merkitykselliset tiedot ja todisteet väitetystä salaisesta kartellista, *erityisesti*
 - *hakijan nimi ja osoite*;

- *kaikkien muiden sellaisten yritysten nimet, jotka osallistuvat tai ovat osallistuneet väitettyyn salaiseen kartelliin;*
 - *yksityiskohtainen kuvaus väitetystä salaisesta kartellista, mukaan lukien kohdetuotteet, kohdealueet sekä väitetyn salaisen kartellitoiminnan kesto ja luonne;*
 - *tiedot mille tahansa muille kilpailuviranomaisille tai kolmansien maiden kilpailuviranomaisille tehdyistä aiemmista tai mahdollisista tulevista leniency-hakemuksista, jotka liittyvät väitettyyn salaiseen kartelliin;*
- ii) oltava kansallisen kilpailuviranomaisen käytettävissä vastatakseen kaikkiin pyyntöihin, jotka voivat auttaa vahvistamaan tosiseikat;
- iii) huolehdittava siitä, että *johtajat, hallituksen jäsenet ja muut henkilöstön edustajat ovat kansallisen kilpailuviranomaisen käytettävissä kuulemisia varten, ja pyrittävä kohtuullisin keinoin siihen, että entiset ■ johtajat, hallituksen jäsenet ja muut henkilöstön edustajat* ovat kansallisen kilpailuviranomaisen käytettävissä kuulemisia varten;

- iv) pidätyttävä merkityksellisten tietojen tai todisteiden tuhoamisesta, väärentämisestä tai kätkemisestä; ja
 - v) pidätyttävä paljastamasta leniency-hakemuksen jättämistä tai sen sisältöä ennen kuin kansallinen kilpailuviranomainen on esittänyt kyseisessä täytäntöönpanomenettelyssä väitteensä, paitsi jos muusta järjestelystä on sovittu; ja
- c) ***harkitessaan*** leniency-hakemuksen tekemistä kansalliselle kilpailuviranomaiselle hakija ei ole saanut
- i) tuhota, väärentää tai kätkeä väitettyyn salaiseen kartelliin liittyviä todisteita; tai
 - ii) paljastaa harkitsevansa hakemuksen tekemistä tai paljastaa hakemuksen sisältöä muille kuin toisille kilpailuviranomaisille ***tai kolmansien maiden kilpailuviranomaisille.***

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että hakijat voivat *esittää täydellisiin tai lyhennettyihin hakemuksiin liittyvät* leniency-*lausunnot* kirjallisesti ja että kansallisilla kilpailuviranomaisilla on *myös* käytössään järjestelmä, jonka avulla ne voivat hyväksyä *tällaisia* lausuntoja joko suullisesti tai muilla tavoin, jotka mahdollistavat sen, että hakijat eivät ota *näitä esitettyjä* lausuntoja haltuunsa, huostaansa tai valvontaansa.
2. *Jos hakija sitä pyytää, kansallisen kilpailuviranomaisen on vahvistettava täydellisen tai lyhennetyn hakemuksen vastaanottaminen kirjallisesti, niin että vastaanottopäivä ja -aika mainitaan.*
3. *Hakijoiden on voitava esittää täydellisiin tai lyhennettyihin hakemuksiin liittyvät leniency-lausunnot kyseisen kansallisen kilpailuviranomaisen jäsenvaltion virallisella kielellä tai yhdellä sen virallisista kielistä taikka jollakin muulla unionin virallisella kielellä, josta on sovittu kahdenvälisesti kansallisen kilpailuviranomaisen ja hakijan kesken.*

Merkinnät (marker) sakoista vapauttamista koskevien *hakemusten* tekemiseksi

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että *yrityksille*, jotka haluavat *hakea sakoista vapauttamista, voidaan aluksi myöntää* paikka jonossa *leniencyn saamiseksi niiden tätä pyytäessä* kansallisen kilpailuviranomaisen tapauskohtaisesti määrittämäksi ajaksi, *jotta* hakija voi kerätä sakoista vapauttamista koskevan asiaankuuluvan näyttökynnyksen ylittämiseksi tarvittavat tiedot ja todisteet.
2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset kilpailuviranomaiset voivat harkintansa mukaan hyväksyä tai evätä *1 kohdan nojalla esitetyn pyynnön*.

Tällaisen pyynnön esittävän yrityksen on toimitettava kansalliselle kilpailuviranomaiselle muun muassa seuraavat tiedot, jos ne ovat saatavissa:

- a) hakijan nimi ja osoite;*
- b) pyynnön esittämiseen johtaneen huolenaiheen peruste;*
- c) kaikkien muiden sellaisten yritysten nimet, jotka osallistuvat tai ovat osallistuneet väitettyyn salaiseen kartelliin;*

- d) kohdetuotteet ja -alueet;*
- e) väitetyt salaisen kartellitoiminnan kesto ja luonne;*
- f) tiedot mille tahansa muille kilpailuviranomaisille tai kolmansien maiden kilpailuviranomaisille tehdyistä aiemmista tai mahdollisista tulevista leniency-hakemuksista, jotka liittyvät väitettyyn salaiseen kartelliin.*

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että *kaikki hakijan 1 kohdan mukaisesti määritetyssä ajassa toimittamat tiedot ja todisteet* katsotaan toimitetuiksi ajankohtana, jona *alkuperäinen pyyntö* toimitettiin.
4. *Hakijan on voitava esittää 1 kohdan nojalla tehtävä pyyntö kyseisen kansallisen kilpailuviranomaisen jäsenvaltion virallisella kielellä tai yhdellä sen virallisista kielistä taikka jollakin muulla unionin virallisella kielellä, josta on sovittu kahdenvälisesti kansallisen kilpailuviranomaisen ja hakijan kesken.*
5. *Jäsenvaltiot voivat myös säätää, että yrityksillä, jotka haluavat tehdä hakemuksen sakkojen lieventämiseksi, on mahdollisuus pyytää aluksi paikkaa jonossa leniencyn saamiseksi.*

Lyhennetyt hakemukset

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että *kansalliset kilpailuviranomaiset hyväksyvät* niiden hakijoiden *lyhennetyt hakemukset*, jotka ovat hakeneet *komissiolta* leniencyä joko hakemalla *merkintää (marker)* tai jättämällä ■ samaa *väitettyä salaista kartellia* koskevan täydellisen hakemuksen, *edellyttäen että nämä hakemukset kattavat kohdealueena enemmän kuin kolme jäsenvaltiota*.
2. *Lyhennetyissä* hakemuksissa *on esitettävä* lyhyt kuvaus *kaikista* seuraavista ■ :
 - a) hakijan nimi ja osoite;
 - b) väitetyn salaisen kartellin muiden osapuolten nimet;
 - c) *kohdetuotteet* ja -alueet;
 - d) väitetyn salaisen kartellitoiminnan kesto ja luonne;
 - e) jäsenvaltio(t), jossa/joissa todisteet väitetystä salaisesta kartellista todennäköisesti sijaitsevat; ja

- f) tiedot mille tahansa muille kilpailuviranomaisille tai kolmansien maiden kilpailuviranomaisille tehdyistä aiemmista tai mahdollisista tulevista leniency-hakemuksista, jotka liittyvät väitettyyn salaiseen kartelliin.

3. ***Kun komissio vastaanottaa täydellisen hakemuksen ja kansalliset kilpailuviranomaiset vastaanottavat lyhennetyt hakemukset, jotka liittyvät samaan väitettyyn kartelliin, komissio toimii hakijan yhteystahona, erityisesti antaen hakijalle ohjeita mahdollisen täydentävän sisäisen tutkinnan toteuttamisesta, siihen saakka kun saadaan selvitys siitä, aikooko komissio käsitellä koko asiaa tai sen osaa. Tällä välin komissio tiedottaa tilanteesta kyseisille kansallisille kilpailuviranomaisille niiden pyynnöstä.***

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset kilpailuviranomaiset **voivat pyytää** hakijaa toimittamaan **erityisiä selvennyksiä vain** 2 kohdassa esitettyjen seikkojen osalta, ennen kuin ne vaativat toimittamaan täydellisen hakemuksen 5 kohdan nojalla.

4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että lyhennettyjä hakemuksia vastaanottavat kansalliset kilpailuviranomaiset tarkastavat näiden hakemusten vastaanottohetkenä, ovatko ne jo saaneet **■** samaa väitettyä salaista kartellia koskevan lyhennetyn tai **täydellisen** hakemuksen **joltakin toiselta hakijalta. Jos kansallinen kilpailuviranomainen ei ole vastaanottanut joltain toiselta hakijalta tällaista hakemusta ja katsoo, että lyhennetty hakemus täyttää 2 kohdan vaatimukset, sen on** ilmoitettava tästä hakijalle.

5. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että *kun komissio on ilmoittanut kyseisille kansallisille kilpailuviranomaisille, ettei se aio käsitellä koko asiaa tai sen osaa, hakijoille annetaan mahdollisuus esittää kyseisille kansallisille kilpailuviranomaisille täydelliset hakemukset* **■** . *Ainoastaan poikkeuksellisissa olosuhteissa, kun tämä on ehdottoman välttämätöntä asian rajaamisen tai asioiden käsiteltäväksi jakamisen vuoksi, kansallinen kilpailuviranomainen voi pyytää hakijaa toimittamaan täydellisen hakemuksen ennen kuin komissio on ilmoittanut kyseisille kansallisille kilpailuviranomaisille, ettei se aio käsitellä koko asiaa tai sen osaa. Kansallisilla kilpailuviranomaisilla on oltava valtuudet määrittää kohtuullinen määräaika, jonka kuluessa hakijan on toimitettava täydellinen hakemus sekä asiaankuuluvat todisteet ja tiedot. Tämä ei rajoita hakijan oikeutta toimittaa vapaaehtoisesti täydellinen hakemus aikaisemmassa vaiheessa.*
6. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos hakija esittää täydellisen hakemuksen 5 kohdan mukaisesti kansallisen kilpailuviranomaisen asettaman määräajan kuluessa, täydellinen hakemus katsotaan toimitetuksi lyhennetyn hakemuksen jättöajankohtana, *edellyttäen että lyhennetty hakemus kattaa saman kohdetuotteen ja kohdealueen tai samat kohdetuotteet ja kohdealueet sekä saman väitetyn salaisen kartellin keston kuin komissiolle jätetty leniency-hakemus, jota on voitu täydentää.*

Sakoista vapauttamista koskevien hakemusten ja luonnollisille henkilöille määrättyjen seuraamusten vuorovaikutus

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kilpailuviranomaisilta sakoista vapauttamista hakevien hakijoiden nykyisiä ja entisiä ■ johtajia, *hallituksen jäseniä ja muita henkilöstön edustajia* suojellaan *täysimääräisesti* seuraamuksilta, jotka määrätään *hallinnollisissa menettelyissä ja* muissa kuin rikosoikeudellisessa oikeudenkäyntimenettelyissä kyseisten henkilöiden siihen salaiseen kartelliin osallistumisen *osalta*, jota sakoista vapauttamista koskeva hakemus koskee, *sellaisten kansallisten lakien rikkomisesta, joilla on pääosin samat tavoitteet kuin SEUT 101 artiklalla, jos*
 - a) *asiaa käsittelevälle kilpailuviranomaiselle toimitettu yrityksen sakoista vapauttamista koskeva hakemus täyttää 17 artiklan 2 kohdan b ja c alakohdassa säädetyt edellytykset;*
 - b) *kyseiset nykyiset ja entiset johtajat, hallituksen jäsenet ja muut henkilöstön edustajat tekevät tältä osin aktiivista yhteistyötä asiaa käsittelevän kilpailuviranomaisen kanssa; ja*
 - c) *yrityksen sakoista vapauttamista koskeva hakemus oli tehty ennen kuin jäsenvaltioiden toimivaltaiset kilpailuviranomaiset saattoivat tässä kohdassa tarkoitettujen seuraamusten määräämiseen johtavan menettelyn kyseisten nykyisten tai entisten johtajien, hallituksen jäsenten ja muiden henkilöstön edustajien tietoon.*

2. *Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kilpailuviranomaisilta sakoista vapauttamista hakevien hakijoiden nykyisiä ja entisiä johtajia, hallituksen jäseniä ja muita henkilöstön edustajia suojellaan seuraamuksilta, jotka määrätään rikosoikeudellisissa menettelyissä kyseisten henkilöiden siihen salaiseen kartelliin osallistumisen osalta, jota sakoista vapauttamista koskeva hakemus koskee, sellaisten kansallisten lakien rikkomisesta, joilla on pääosin samat tavoitteet kuin SEUT 101 artiklalla, jos he täyttävät 1 kohdan edellytykset ja tekevät aktiivista yhteistyötä toimivaltaisen syyttäjäviranomaisen kanssa. Jos edellytystä, joka koskee yhteistyötä toimivaltaisen syyttäjäviranomaisen kanssa, ei täytetä, mainittu toimivaltainen syyttäjäviranomainen voi suorittaa tutkinnan.*
3. *Yhdenmukaisuuden varmistamiseksi jäsenvaltioiden oikeudellisen järjestelmän olemassa olevien perusperiaatteiden kanssa jäsenvaltiot voivat 2 kohdasta poiketen säätää, että toimivaltaiset viranomaiset voivat jättää määräämättä rikosoikeudellisissa menettelyissä määrättävän seuraamuksen tai ainoastaan lieventää sitä siltä osin kuin 2 kohdassa tarkoitettujen henkilöiden osuus salaisen kartellin havaitsemisessa ja tutkinnassa on merkitykseltään huomattavampi kuin ne edut, jotka saavutetaan sillä, että kyseiset henkilöt asetetaan syytteeseen ja/tai heille määrätään seuraamus.*

4. *Jotta 1, 2 ja 3 kohdassa tarkoitettu suoja olisi toimiva tilanteissa, joissa on osallisena useampi kuin yksi lainkäyttöalue, jäsenvaltioiden on säädettävä, että asioissa, joissa toimivaltainen seuraamuksia määräävä viranomainen tai syyttäväviranomainen on muulla kuin asiaa käsittelevän kilpailuviranomaisen lainkäyttöalueella, toimivaltaisen seuraamuksia määräävän viranomaisen tai syyttäväviranomaisen lainkäyttöalueen kansallisen kilpailuviranomaisen on varmistettava tarvittavat yhteydet viranomaisten välillä.*
5. *Tämä artikla ei rajoita kilpailuoikeuden rikkomisen johdosta vahinkoa kärsineiden oikeutta vaatia täyttä korvausta kyseisestä vahingosta direktiivin 2014/104/EU mukaisesti.*

VII LUKU
KESKINÄINEN AVUNANTO

24 artikla

Kansallisten hallinnollisten kilpailuviranomaisten välinen yhteistyö

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kun kansalliset hallinnolliset kilpailuviranomaiset suorittavat asetuksen (EY) N:o 1/2003 22 artiklan nojalla toisten kansallisten kilpailuviranomaisten puolesta ja niiden lukuun tarkastuksen ***tai kuulemisen, pyynnön esittävän*** kansallisen kilpailuviranomaisen valtuuttamalla ***tai nimittämällä*** virkamiehillä ja muilla mukana olevilla henkilöillä on oltava lupa osallistua tarkastukseen ***tai kuulemiseen*** ja avustaa aktiivisesti pyynnön vastaanottavaa kansallista kilpailuviranomaista ***pyynnön vastaanottavan kansallisen kilpailuviranomaisen virkamiesten valvonnassa, kun pyynnön vastaanottava kansallinen kilpailuviranomainen käyttää*** tämän direktiivin 6, 7 ja 9 artiklassa tarkoitettuja valtuuksia.
2. *Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisilla hallinnollisilla kilpailuviranomaisilla on omalla alueellaan valtuudet käyttää tämän direktiivin 6–9 artiklassa tarkoitettuja valtuuksia kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti toisten kansallisten kilpailuviranomaisten puolesta ja niiden lukuun sen toteamiseksi, ovatko yritykset tai yritysten yhteenliittymät jättäneet noudattamatta 6 ja 8–12 artiklassa tarkoitettuja pyynnön esittävän kansallisen kilpailuviranomaisen toteuttamia tutkintatoimia ja sen tekemiä päätöksiä. Pynnön esittävällä kansallisella kilpailuviranomaisella ja pyynnön vastaanottavalla kansallisella kilpailuviranomaisella on oltava valtuudet vaihtaa tietoja ja käyttää niitä todisteina tässä tarkoituksessa, asetuksen (EY) N:o 1/2003 12 artiklan mukaisia takeita soveltaen.*

Alustavien väitteiden ja *muiden asiakirjojen* tiedoksiantoja koskevat pyynnot

Rajoittamatta pyynnön esittävän *viranomaisen sen* omassa jäsenvaltiossa voimassa olevien sääntöjen mukaisesti tekemän muunlaisen tiedoksiannon soveltamista, jäsenvaltioiden on varmistettava, että pyynnön esittävän viranomaisen pyynnöstä pyynnön vastaanottavan viranomaisen on annettava vastaanottajalle pyynnön esittävän viranomaisen puolesta tiedoksi

- a) kaikki SEUT 101 tai 102 artiklan väitettyä rikkomista koskevat alustavat väitteet ja kaikki päätökset, joissa kyseisiä artikloja sovelletaan **II** ;
- b) *kaikki muut menettelytoimet, jotka on hyväksytty täytäntöönpanomenettelyjen yhteydessä ja jotka olisi kansallisen lainsäädännön mukaisesti annettava tiedoksi; ja*
- c) *kaikki muut merkitykselliset SEUT 101 tai 102 artiklan soveltamiseen liittyvät asiakirjat, mukaan lukien* asiakirjat, jotka liittyvät sakkojen tai uhkasakkojen määräämistä koskevien päätösten täytäntöönpanoon.

I

Pyynnöt sakkojen tai uhkasakkojen määräämistä koskevien päätösten täytäntöönpanemiseksi

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että pyynnön esittävän viranomaisen pyynnöstä pyynnön vastaanottava viranomainen panee täytäntöön pyynnön esittävän viranomaisen 13 ja 16 artiklan mukaisesti tekemät päätökset, joissa määrätään sakkoja tai uhkasakkoja. Tätä sovelletaan ainoastaan siltä osin kuin *pyynnön esittävä viranomainen on varmistanut toteutettuaan omalla alueellaan kohtuulliset toimet, että* yrityksellä tai yritysten yhteenliittymällä, jota vastaan sakko tai uhkasakko ■ on täytäntöönpanokelpoinen, ei ole pyynnön esittävän viranomaisen jäsenvaltiossa riittävästi omaisuutta, *jotta tämä sakko tai uhkasakko voitaisiin periä.*
2. *Tapauksissa, jotka eivät kuulu tämän artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, erityisesti tapauksissa, joissa yritys tai yritysten yhteenliittymä, jota vastaan sakko tai uhkasakko on täytäntöönpanokelpoinen, ei ole sijoittautunut pyynnön esittävän viranomaisen jäsenvaltioon, jäsenvaltioiden on säädettävä, että pyynnön vastaanottava viranomainen voi panna täytäntöön pyynnön esittävän viranomaisen 13 ja 16 artiklan mukaisesti tekemät päätökset, joissa määrätään sakkoja tai uhkasakkoja, jos pyynnön esittävä viranomainen tätä pyytää.*

Tätä kohtaa sovellettaessa ei sovelleta 27 artiklan 3 kohdan d alakohtaa.

■

3. Pyynnön esittävä viranomainen voi pyytää vain *lopullisen päätöksen* täytäntöönpanoa.
4. *Sakkojen ja uhkasakkojen täytäntöönpanon* vanhentumisaikoja koskeviin kysymyksiin sovelletaan pyynnön esittävän *viranomaisen* jäsenvaltion kansallista lainsäädäntöä.

27 artikla

Yleiset yhteistyöperiaatteet

1. *Jäsenvaltioiden on varmistettava, että pyynnön vastaanottava viranomainen täyttää 25 ja 26 artiklassa tarkoitetut pyynnöt pyynnön vastaanottavan viranomaisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti.*
2. *Edellä 25 ja 26 artiklassa tarkoitetut pyynnöt on täytettävä ilman aiheetonta viivytystä yhdenmukaisen välineen avulla, jonka mukana on oltava jäljennös toimesta, joka on annettava tiedoksi tai pantava täytäntöön. Tällaisessa yhdenmukaisessa välineessä on oltava*
 - a) *vastaanottajan nimi ja tiedossa oleva osoite ja kaikki muut tiedot, jotka ovat merkityksellisiä vastaanottajan tunnistamisen kannalta;*

- b) tiivistelmä merkityksellisistä tosiseikoista ja olosuhteista;*
- c) tiivistelmä liitteenä olevasta tiedoksi annettavan tai täytäntöön pantavan toimen jäljennöksestä;*
- d) pyynnön vastaanottavan viranomaisen nimi, osoite ja muut yhteystiedot; ja*
- e) ajanjakso, jonka kuluessa tiedoksi antaminen tai täytäntöönpano olisi toteutettava, kuten lakisääteiset määräajat tai vanhentumisajat.*

3. Kun kyse on 26 artiklassa tarkoitetusta pyynnöstä, tämän artiklan 2 kohdassa säädettyjen vaatimusten lisäksi yhdenmukaisessa välineessä on oltava

- a) tiedot päätöksestä, jolla mahdollistetaan täytäntöönpano pyynnön esittävän viranomaisen jäsenvaltiossa;*
- b) päivämäärä, jona päätös on tullut lopulliseksi;*
- c) sakon tai uhkasakon määrä; ja*
- d) tiedot, joista käy ilmi, että pyynnön esittävä viranomainen on toteuttanut kohtuulliset toimet päätöksen täytäntöönpanemiseksi omalla alueellaan.*

4. *Yhdenmukaisen välineen, jolla täytäntöönpano pyynnön vastaanottavan viranomaisen toimesta mahdollistetaan, on oltava ainoa perusta pyynnön vastaanottavan viranomaisen täytäntöönpanotoimille, jollei 2 kohdan vaatimuksista muuta johdu. Siihen ei saa kohdistaa minkäänlaisia tunnustamis-, täydentämis- tai korvaamistoimia pyynnön vastaanottavan viranomaisen jäsenvaltiossa. Pynnön vastaanottavan viranomaisen on toteutettava kaikki tarvittavat toimet tämän pyynnön täyttämiseksi, paitsi jos pyynnön vastaanottava viranomainen vetoaa 6 kohtaan.*
5. *Pyynnön esittävän viranomaisen on varmistettava, että yhdenmukainen väline toimitetaan pyynnön vastaanottavalle viranomaiselle pyynnön vastaanottavan viranomaisen jäsenvaltion virallisella kielellä tai yhdellä sen virallisista kielistä, paitsi jos pyynnön vastaanottava ja pyynnön esittävä viranomainen sopivat tapauskohtaisesti kahdenvälisesti, että yhdenmukainen väline voidaan toimittaa jollakin muulla kielellä. Pynnön vastaanottavan viranomaisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön sitä edellyttäessä pyynnön esittävän viranomaisen on toimitettava tiedoksi annettavan toimen tai sakon tai uhkasakon täytäntöönpanon mahdollistavan päätöksen käännös pyynnön vastaanottavan viranomaisen jäsenvaltion virallisella kielellä tai yhdellä sen virallisista kielistä. Tämä ei rajoita pyynnön esittävän ja pyynnön vastaanottavan viranomaisen oikeutta sopia tapauskohtaisesti kahdenvälisesti, että tällainen käännös voidaan toimittaa jollakin muulla kielellä.*

6. *Pyynnön vastaanottava viranomainen ei ole velvollinen täyttämään 25 tai 26 artiklassa tarkoitettua pyyntöä, jos*

a) pyyntö ei ole tämän artiklan vaatimusten mukainen; tai

b) pyynnön vastaanottava viranomainen kykenee esittämään perustellut syyt, jotka osoittavat, kuinka pyynnön täyttäminen olisi selvästi vastoin sen jäsenvaltion oikeusjärjestystä, jossa täytäntöönpanoa pyydetään.

Jos pyynnön vastaanottava viranomainen aikoo kieltäytyä 25 tai 26 artiklassa tarkoitettua avunantopyynnöstä tai tarvitsee lisätietoja, sen on otettava yhteyttä pyynnön esittävään viranomaiseen.

7. *Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos pyynnön vastaanottava viranomainen sitä pyytää, pyynnön esittävä viranomainen vastaa kokonaisuudessaan kaikista 24 tai 25 artiklassa tarkoitettuihin toteutettuihin toimiin liittyvistä kohtuullisista lisäkustannuksista käännös-, työvoima- ja hallintokustannukset mukaan lukien.*

8. *Pyynnön vastaanottava viranomainen voi kattaa 26 artiklassa tarkoitettuihin toteutettuihin toimiin liittyvät kokonaiskustannukset pyynnön esittävän viranomaisen puolesta keräämillään sakko- tai uhkasakkomaksuilla, mukaan lukien käänns-, työvoima- ja hallintokustannukset. Jos pyynnön vastaanottava viranomainen ei onnistu keräämään sakko- tai uhkasakkomaksuja, se voi pyytää, että pyynnön esittävä viranomainen vastaa aiheutuneista kustannuksista.*

Jäsenvaltiot voivat säätää, että pyynnön vastaanottava viranomainen voi myös periä tällaisten päätösten täytäntöönpanoon liittyvät kustannukset takaisin yritykseltä, jonka osalta sakko tai uhkasakko on täytäntöönpanokelpoinen.

Pyynnön vastaanottavan viranomaisen on perittävä maksettavat määrät oman jäsenvaltionsa valuutassa kyseisen jäsenvaltion lakien, asetusten ja hallinnollisten menettelyjen tai käytäntöjen mukaisesti.

Pyynnön vastaanottavan viranomaisen on tarvittaessa muunnettava kansallisen lainsäädäntönsä ja käytäntöjensä mukaisesti sakko- tai uhkasakkomaksut pyynnön vastaanottavan viranomaisen jäsenvaltion valuutaksi noudattamalla sinä päivänä voimassa ollutta valuuttakurssia, jona sakot tai uhkasakot on määrätty.

28 artikla

Sakkojen tai uhkasakkojen määräämistä koskevien päätösten tiedoksianto- tai täytäntöönpanopyyntöjä koskevat riidat

1. Riidat kuuluvat pyynnön esittävän **viranomaisen jäsenvaltion** toimivaltaisten elinten toimivaltaan, ja niihin sovelletaan kyseisen jäsenvaltion **kansallista lainsäädäntöä**, jos ne koskevat
 - a) edellä olevan 25 artiklan mukaisesti tiedoksi annettavan toimen tai 26 artiklan mukaisesti täytäntöön pantavan päätöksen laillisuutta; **ja**
 - b) **sen yhdenmukaisen välineen** laillisuutta, **jolla mahdollistetaan täytäntöönpano pyynnön vastaanottavan viranomaisen jäsenvaltiossa.**
2. Riidat, jotka koskevat **pyynnön vastaanottavan viranomaisen** jäsenvaltiossa toteutettuja täytäntöönpanotoimenpiteitä tai pyynnön vastaanottavan viranomaisen tekemän tiedoksiannon pätevyyttä, kuuluvat **pyynnön vastaanottavan viranomaisen** jäsenvaltion toimivaltaisten elinten toimivaltaan, ja niihin sovelletaan **kyseisen jäsenvaltion lainsäädäntöä.**

VIII LUKU VANHENTUMISAJAT

29 artikla

Sakkojen ja uhkasakkojen määräämiseen sovellettavia vanhentumisaikoja koskevat **säännöt**

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että vanhentumisajat, joita sovelletaan sakkojen tai uhkasakkojen määräämiseen kansallisten kilpailuviranomaisten toimesta 13 ja 16 artiklan nojalla, keskeytetään ***tai katkaistaan*** toisten jäsenvaltioiden kansallisten kilpailuviranomaisten tai komission täytäntöönpanomenettelyn ajaksi, kun menettelyn kohteena oleva rikkominen koskee samaa SEUT 101 tai 102 artiklassa kiellettyä sopimusta, yhteenliittymän päätöstä, yhdenmukaistettua menettelytapaa tai muuta toimintaa.

Vanhentumisajan keskeyttäminen alkaa ***tai vanhentumisajan katkaiseminen tapahtuu ajankohtana, jona*** ensimmäisestä virallisesta tutkintatoimenpiteestä ilmoitetaan ***vähintään yhdelle*** täytäntöönpanomenettelyn kohteena olevalle yritykselle. Se koskee ***kaikkia rikkomiseen osallistuneita yrityksiä tai yritysten yhteenliittymiä***.

Keskeyttäminen tai katkaiseminen päättyy päivänä, jona asianomainen kilpailuviranomainen päättää täytäntöönpanomenettelynsä ***tekemällä tämän direktiivin 10, 12 tai 13 artiklassa tarkoitetun tai asetuksen (EY) N:o 1/2003 7, 9 tai 10 artiklan mukaisen päätöksen tai on todennut, ettei sen puolesta ole perusteita muihin toimenpiteisiin***. Tällaisen keskeytyksen ***tai katkaisemisen*** kesto ei vaikuta kansallisessa lainsäädännössä säädettyihin ehdottomiin vanhentumisaikoihin.

2. ***Kansallisen kilpailuviranomaisen suorittamaan*** sakkojen tai uhkasakkojen määräämiseen sovellettava vanhentumisaika keskeytetään ***tai katkaistaan*** siksi ajaksi, jona ***kyseisen*** kansallisen kilpailuviranomaisen päätöstä koskeva menettely on vireillä muutoksenhakutuomioistuimessa.
3. ***Komissio varmistaa, että kansalliselta kilpailuviranomaiselta asetuksen (EY) N:o 1/2003 11 artiklan 3 kohdan nojalla vastaanotettu ensimmäistä virallista tutkintatoimenpidettä koskeva ilmoitus saatetaan muiden kansallisten kilpailuviranomaisten saataville Euroopan kilpailuviranomaisten verkostossa.***

IX LUKU
YLEISET MÄÄRÄYKSET

30 artikla

Kansallisten hallinnollisten kilpailuviranomaisten rooli kansallisissa tuomioistuimissa

1. Jäsenvaltioiden, jotka nimeävät sekä kansallisen hallinnollisen kilpailuviranomaisen ■ että kansallisen oikeudellisen kilpailuviranomaisen *vastaamaan SEUT 101 ja 102 artiklan soveltamisesta*, on varmistettava, että kansallinen hallinnollinen kilpailuviranomainen voi nostaa suoraan kanteen kansallisessa oikeudellisessa kilpailuviranomaisessa.
2. Siltä osin kuin kansalliset tuomioistuimet toimivat oikeudenkäyntimenettelyissä, jotka on pantu vireille kansallisten kilpailuviranomaisten tämän direktiivin IV luvussa sekä *13 ja 16 artiklassa tarkoitettuja valtuuksiaan käyttäessään* SEUT 101 tai 102 artiklan *soveltamiseksi tekemien* päätösten johdosta, *siinä yhteydessä määrättyjen sakkojen ja uhkasakkojen täytäntöönpano mukaan lukien*, jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisella hallinnollisella kilpailuviranomaisella on jo itsessään oikeus *tarvittaessa* osallistua näihin oikeudenkäyntimenettelyihin täysimääräisesti syyttäjänä tai vastaajana ja nauttia samoista oikeuksista kuin kyseisten oikeudenkäyntimenettelyjen tällaiset julkiset osapuolet.

3. *Kansalliselle hallinnolliselle kilpailuviranomaiselle on annettava valtuudet hakea samoin 2 kohdassa vahvistetuin oikeuksin muutosta*
- a) *kansallisten tuomioistuinten päätöksiin, jotka tehdään tämän direktiivin IV luvussa sekä 13 ja 16 artiklassa tarkoitettujen SEUT 101 ja 102 artiklan soveltamista koskevien kansallisten kilpailuviranomaisten tekemien päätösten johdosta, siinä yhteydessä määrättyjen sakkojen ja uhkasakkojen täytäntöönpano mukaan lukien; ja*
- b) *siihen, että kansallinen oikeusviranomainen kieltäytyy antamasta ennakkolupaa tämän direktiivin 6 ja 7 artiklassa tarkoitettuun tarkastukseen, siltä osin kuin tällaista lupaa edellytetään.*

31 artikla

Osapuolten oikeus tutustua asiakirja-aineistoon ja tietojen käyttöä koskevat rajoitukset

1. *Jäsenvaltiot voivat säätää, että kun kansallinen kilpailuviranomainen vaatii luonnollista henkilöä toimittamaan tietoja 6 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tai 8 tai 9 artiklassa tarkoitettujen toimenpiteiden perusteella, kyseisiä tietoja ei saa käyttää todisteena seuraamusten määräämiseksi kyseessä olevalle luonnolliselle henkilölle **taikka hänen lähiomaisilleen.***

2. *Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset kilpailuviranomaiset, niiden virkamiehet ja henkilöstön jäsenet sekä muut niiden valvonnassa työskentelevät henkilöt eivät ilmaise tietoja, jotka on saatu tässä direktiivissä tarkoitettujen valtuuksien perusteella ja jotka luonteensa perusteella ovat salassa pidettäviä, paitsi kun tällainen tietojen ilmaisu sallitaan kansallisen lainsäädännön nojalla.*
3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että oikeus tutustua leniency-lausuntoihin tai sovintoehdotuksiin *myönnetään ainoastaan kyseessä olevan menettelyn kohteena oleville osapuolille ja* ainoastaan sitä tarkoitusta varten, että *nämä* voisivat käyttää puolustautumisoikeuksiaan ■ .
4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että osapuoli, joka on saanut tutustua *kansallisten kilpailuviranomaisten täytäntöönpanomenettelyn* asiakirja-aineistoon, voi käyttää leniency-lausunnoista ja sovintoehdotuksista otettuja tietoja vain, jos se on tarpeen kyseisen osapuolen puolustautumisoikeuksien käyttämiseksi kansallisissa tuomioistuimissa tapauksissa, jotka liittyvät suoraan asiaan, jossa tutustumisoikeus on myönnetty, ja vain silloin kun tällaiset menettelyt koskevat
- a) kansallisen kilpailuviranomaisen kartellin jäsenille yhteisvastuullisesti määräämän sakon jakamista niiden kesken; tai

- b) sellaisen päätöksen uudelleentarkastelua, jossa kansallinen kilpailuviranomainen on todennut, että SEUT 101 ***tai 102*** artiklaa tai kansallisia kilpailuoikeuden säännöksiä on rikottu.

5. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että osapuoli ei käytä seuraaviin luokkiin kuuluvia tietoja, jotka kyseinen osapuoli on saanut kansallisen kilpailuviranomaisen täytäntöönpanomenettelyn aikana, kansallisissa tuomioistuimissa käytävissä menettelyissä ennen kuin kansallinen kilpailuviranomainen on lopettanut täytäntöönpanomenettelynsä kaikkien tutkimuksen kohteena olevien osapuolten osalta tekemällä 10 tai 12 artiklassa tarkoitetun päätöksen tai on päättänyt menettelynsä muulla tavoin:

- a) tiedot, jotka muut luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt ovat valmistelleet erityisesti kansallisen kilpailuviranomaisen täytäntöönpanomenettelyä varten; ■
- b) tiedot, jotka kansalliset kilpailuviranomaiset ovat koonneet ja lähettäneet osapuolille täytäntöönpanomenettelynsä aikana; ***ja***
- c) ***peruutetut sovintoehdotukset.***

6. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että leniency-lausuntoja vaihdetaan kansallisten kilpailuviranomaisten kesken asetuksen (EY) N:o 1/2003 12 artiklan mukaisesti ainoastaan joko
- a) hakijan suostumuksella; tai
 - b) jos leniency-lausunnon vastaanottava kansallinen kilpailuviranomainen on myös saanut samaan rikkomiseen liittyvän leniency-hakemuksen samalta hakijalta kuin leniency-lausunnon toimittava kansallinen kilpailuviranomainen, edellyttäen että leniency-lausunnon toimittamisen ajankohtana hakija ei voi perua tietoja, jotka se on esittänyt leniency-lausunnon vastaanottavalle kansalliselle kilpailuviranomaiselle.

I

7. Se, missä muodossa leniency-lausunnot esitetään 20 artiklan mukaisesti, ei vaikuta tämän artiklan 3–6 kohdan soveltamiseen.

32 artikla

Todisteiden hyväksyttävyyys kansallisissa kilpailuviranomaisissa

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisissa kilpailuviranomaisissa todisteina hyväksyttyihin todistuskeinoihin kuuluvat asiakirjat, suulliset lausunnot, **sähköiset viestit**, tallenteet ja muut tietoa sisältävät kohteet riippumatta siitä, **missä muodossa ne ovat ja** millaiselle välineelle tieto on tallennettu.

33 artikla

Euroopan kilpailuviranomaisten verkoston toiminta

1. Euroopan kilpailuviranomaisten verkoston keskitetyn tietojärjestelmän (Euroopan kilpailuviranomaisten verkoston järjestelmä) ylläpidosta ja kehittämisestä sekä verkoston yhteistyöstä komissiolle aiheutuvat kustannukset katetaan unionin yleisestä talousarviosta saatavilla olevien määrärahojen rajoissa.
2. ***Euroopan kilpailuviranomaisten verkoston on voitava kehittää ja tarvittaessa julkaista parhaita käytäntöjä ja suosituksia sellaisista asioista kuin riippumattomuus, resurssit, toimivaltuudet, sakot ja keskinäinen avunanto.***

X LUKU
LOPPUSÄÄNNÖKSET

34 artikla

Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään ... päivänä ...kuuta ... [kahden **vuoden** kuluttua **tämän direktiivin voimaantulosta**]. Niiden on **ilmoitettava tästä** komissiolle **viipymättä**.

Näissä jäsenvaltioiden **hyväksymissä toimenpiteissä** on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne julkaistaan virallisesti. **Jäsenvaltioiden on säädettävä** siitä, **miten** viittaukset **tehdään**.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä säännellyistä kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle.

35 artikla
Uudelleentarkastelu

Komissio esittää viimeistään ... päivänä ...kuuta ... [kuuden vuoden kuluttua tämän direktiivin hyväksymispäivästä] Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen tämän direktiivin saattamisesta osaksi kansallista lainsäädäntöä ja täytäntöönpanosta. Komissio voi tarpeen mukaan tarkastella tätä direktiiviä uudelleen ja esittää tarvittaessa lainsäädäntöehdotuksen.

36 artikla
Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

37 artikla
Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Brysselissä

Euroopan parlamentin puolesta

Neuvoston puolesta

Puhemies

Puheenjohtaja

LAINSÄÄDÄNTÖPÄÄTÖSLAUSELMAN LIITE

Komission lausuma

Komissio panee merkille välitoimia koskevan 11 artiklan tekstin, josta Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat sopineet.

Välitoimet voivat olla kilpailuviranomaisille keskeinen väline sen varmistamisessa, että kilpailu ei kärsi tutkinnan ollessa käynnissä.

Jotta kilpailuviranomaiset voisivat tehokkaammin ottaa huomioon kehityksen nopeasti muuttuvilla markkinoilla, komissio sitoutuu arvioimaan, onko mahdollista yksinkertaistaa välitoimien hyväksymistä Euroopan kilpailuviranomaisten verkostossa, kahden vuoden kuluessa tämän direktiivin saattamisesta osaksi kansallista lainsäädäntöä. Tulokset esitetään Euroopan parlamentille ja neuvostolle.
